

ST. OLAV

Redaksjonelt

Fra landeplage til fredstrussel

Hedwig Osterhus, s. 1

Nærbilde av St. Josephsøstrene

Ingen tvil i Fædrelandsvennen, s. 6

Søstrene tar prisen

Nødrep fra Øst, s. 8

Glem ikke Irina

Tysk økumenisk dokument, s. 12

Fordømmelsene faller bort

Fredsappell fra kanadisk kardinal, s. 18

Oppfinnsomhet må til

OLAV

Fra landeplage til fredstrussel

I begynnelsen av 30-årene utnevnte Arnulf Øverland kristendommen til den tiende landeplage. Det skjedde i et av hans «tre foredrag til offentlig forargelse», og forargelsen uteble selvsagt ikke, hverken offentlig eller privat. Noen valgte forresten – til tross for at den profetisk vrede Øverland ikke akkurat innbød til det – å ta mer humoristisk på det hele. Det var kanskje den klokkeste reaksjon – anklagen tatt i betraktning. Etterhvert la imidlertid både forargelsen og munterheten seg, og landeplagen varte ved.

For noen uker siden – i forbindelse med den human-etiske verdenskongress i Oslo – utvidet en noe krigersk fredsprofessor anklagen mot kristendommen. «De store mono-teistiske religionene som kristendom og islam, er den største trusselen mot fredelig sameksistens mellom verdens folk,» hevdet Johan Galtung med en skråsikkerhet og ensidighet som vi trodde det var en forskers oppgave å bekjempe. «Når mennesker tror på

Gud, tror de også at de har den eneste sannhet. De lar all makt ligge hos Gud og ordner samfunnet deretter. Til slutt ser de seg selv som det utvalgte folk.» Så langt forskeren Galtung.

Kanskje burde også denne anklage imøtegås med munterhet, og slik uakademisk ensidighet forbigås i stillhet? Vi velger likevel å gripe fatt i saken: Den er nemlig fristende usaklig. Og dertil kommer at «fredstrussel» er en nokså alvorlig anklage i en verden der freden er skjørere enn noensinne fordi krigspotensialet har nådd mega-størrelser.

Vi skal ikke bestride at også kristne ned gjennom historien har hatt både skitne og blodige hender, og at de flere steder i verden fremdeles heller smir våpen enn plogjern. Og vi er såpass ærlige mennesker at vi medgir at vi selv – dessverre – ikke alltid makter å motstå den onde lyst i vårt hjerte.

Og – i likhet med en annen av talerne under den human-etiske verdenskongress, professor Paul Kurtz – ser også vi med engstelse på de fundamentalistiske og kvasi-kristne sekters raske fremmarsj i vår egen verdensdel og i mange utviklingsland: her går det ofte på menneskeverd og menneskerett løs. Og flere av dem representerer en farlig blanding av politisk ideologi og stygt

amputert kristendom. Et pavelig rundskriv som utkom i våres, er – med rette – meget bekymret over denne utvikling.

Men vi nekter å gå med på at kristendommen i seg selv – som budskap og som handlingsnorm – skulle være en fredstrussel. «Vinn over det onde med det gode,» og «elsk din neste som deg selv» er en del av dette budskap. For mer konkrete anvisninger, se Bergprekenen. Å strekke seg mot en slik handlingsnorm og forsøke å innrette samfunnet deretter, fortjener neppe å betegnes som fredstruende. At vi – dessverre – ofte kommer til kort overfor idealene, er en annen og meget alvorlig sak. Men sviikt overfor de idealer som ene og alene er mennesket verdig, er neppe et kristent monopol – eller islamsk, for den saks skyld.

Kristendommens rettside, de tusener på tusener som gjennom tidene har strevet for å gjøre det gode, dem nevner ikke professor Galtung med et ord. Og deri ligger det ensidige og usaklige. Og det uhistoriske. Kristendommens historie er ikke bare religionskriger, like lite som fredsforskning, Galtungs eget fag, kan begrenses til konfliktanalyse.

Skulle fredens historie skrives, turde også de kristne – på linje med andre mennesker av god vilje – være å finne blant bidragsyterne.

NÆRBILDE AV ST. JOSEPHSØSTRENE

Hedwig Osterhus

1

I en artikkel i forrige nummer av St. Olav – med titelen «Klosterlivet – en måte å være kristen på» – antydet vi at vi «i senere numre håper å kunne presentere enkelte av Kirkens ordenssamfunn i nærbilde».

I dag gir vi ordet til søster Hedwig Osterhus, representant for St. Josephsøstrene. Deres historie er i store trekk representativ for de eldste kvinnelige apostoliske kongregasjoner, skriver søster Hedwig. Og vi vil minne om at St. Josephsøstrene var de første ordenssøstre som kom til Norge etter reformasjonen.

I reformasjonstiden ble det for første gang i historien satt et spørsmålstegn ved klosterlivet: Man fant ingen direkte bibelsk begrunnelse for denne livsformen. I denne perioden ble klosterlivet i den grad rystet i sine grunnvoller at all livløs ballast falt bort. Men i en tilsynelatende nedgangstid vokser det nå frem en ekte Kristussentretret fromhet. Den viser seg bl.a. i de mange kvinnelige apostoliske (ikke-monastiske) kongregasjoner som oppstår like etter reformasjonen.

Jesuittene er de første som markerer seg som apostolisk kongregasjon. Ignatius av Loyola grunnla ordenen for å imøtekomme Kirkens behov.

Så viktige var disse behov for ham at han til og med ga avkall på fellesliv, fellesbønn og ordensdrakt, det som hadde vært kjennetegnet for det monastiske liv. For å kunne utføre det apostoliske oppdrag, legger han i stedet stor vekt på den enkeltes religiøse utdanning. Hver og en skulle opplæres til å bli mer vår for Den hellige ånds virke i ham personlig og i andre, for å kunne handle i det daglige liv i ansvar og frihet. Måten han gjorde det på, er blitt kjent gjennom boken «Åndelige øvelser».

På 1500/1600 tallet vrir det av kjente navn i det som i dag kalles Frankrike og Nord-

Italia: Filip Neri, Johannes Eudes, Francis Regis, Frans av Sales, Johanna Fransiska Chantal, Vincent av Paul og Louise Mariallac, for å nevne noen. Alle disse så den store nød i samfunnet. De samlet grupper rundt seg og satte i gang for å hjelpe fattige, pleie syke og undervise barn.

Mange kvinner hadde Maria som det store forbilde. Hun som hadde sagt ja til engelens budskap, skyndte seg opp i fjellbygdene for å hjelpe sin kusine Elisabeth. Men ingen av disse grupper fikk realisert sitt kall fullt ut. Kirken aksepterte ikke den nye form for klosterliv. Den reagerte med detaljerte forskrifter og fikk dem

Gledesdag for St.

Josephsøstre

Fredag 15. august var det stor fest hos St. Josephsøstre i Oslo. Sr. Beate Grevenkamp og sr. Jeanine Rogge avla sine ordensløfter for livstid. Sr. Marie-Kristin Riosianu og sr. Hilde Bahlmann feiret 25 års ordensprofess, og sr. Canisia Wielenberg og sr. Tarcisia Borne-

mann feiret 50 års ordensprofess, og sr. Anthelma Kleutges feiret 60 års ordensprofess. Høytideligheten fant sted i tilknytning til en høymesse i St. Josephs kapell, hvor biskop G. Schwenzer var hovedcelebrant. Etter høymessen var alle hjertelig velkommen til en mottagelse hos søstre.

2

således inn i et lukket kloster. Vincent av Paul prøvde å unngå den offisielle Kirke. I et brev til sine «døtre» skriver han: «Hvis biskopen skulle spørre dere om dere er nonner, så må dere si nei. Dere skal leve som nonner, men ikke kalle dere slik. Så snart dere selv kaller dere nonner, må dere leve i et lukket kloster og dermed si adjø til å hjelpe de fattige.» Men litt forskjell skulle det likevel være. Han beskriver den slik: «... istedenfor en celle skal dere få et leiet rom; istedenfor kapellet sognekirken; istedenfor klostret gatene i byen; istedenfor tilbaketrukkethet lydighet; istedenfor gitter gudsfrykt; istedenfor slør hellig beskjedenhet.»

Vår grunnlegger, en fransk jesuitt, pater Medaille, beundret Frans av Sales og Vincent av Paul. I sin virksomhet som predikant i Auvergne, ble han konfrontert med følgene av religionskrigene: elendighet, uvitenhet og avkristning. Han kom i kontakt med enker og unge piker som følte seg kalt til å leve ugift – og hjelpe de trengende. De følte seg ikke kalt til en kontemplativ livsform. Dessuten manglet de fleste den nødvendige medgift for å kunne inntre i et

kontemplativt kloster. De begynte å leve sammen i små grupper, tok på seg enkedrakt for å kunne gå ut å hjelpe andre. For å gjøre en lang historie kort: Gruppene vokste, foretaket kunne ikke lenger holdes hemmelig, grunnleggeren ble forflyttet, og det måtte en biskop og fyrste til for å fullføre prosjektet. I 1650 ble søstre anerkjent av Kirken som apostolisk kongregasjon.

Grunnleggeren pater Medaille holdt kontakt med biskopen og søstre og meddelte sine tanker om den nye kongregasjonen. Som ekte jesuitt, kom han ikke med detaljerte forskrifter. Søstre selv skulle lytte til Den hellige ånd og finne frem til de mest fattige og trengende. Det ble således ikke fastlagt at vi skulle prioritere bestemte grupper i samfunnet, slik det ble for mange kongregasjoners vedkommende.

Enkelhet og ydmykhet

Vi vet lite om vår kongregasjons historie i de første 150 år frem til den franske revolusjon. Mye tyder på at de første søstre levde i små grupper og gikk ut for å pleie syke o.l. Under den franske revolusjo-

Servering i kirken?

Flere av de mest kjente katedraler og kirker i Storbritannia har nå begynt med servering etter messen – særlig etter aftenmesser. I den eldste katolske kirke i bruk i øyriket, St. Ethelreda i London, kan man – mot betaling – få servert velsmakende hovedretter og rykende hjemmelaget pudding til dessert. Altså noe både for sjel og legeme.

CATHOLIC HERALD

nen ble alle klosterfunksjoner opphevet, og vår kongregasjon måtte grunnlegges på ny. Det skjedde denne gang ved to av våre egne søstre. I 1808, ved den første opptagelsen etter revolusjonen, sa presten i sin preken disse profetiske ord: «Nå er dere få, mine døtre, men som en bisverm vil dere bli spredt i verden. Men husk: selv om dere blir mange, bevar alltid den enkelhet og ydmykhet, som skal kjennetegne St. Josephsøstre.» – Tretti år senere fantes det tre tusen St. Josephsøstre. I dag er vi i alt 25.400 i 48 forskjellige land.

I en tid med voldsom utvikling er det alltid fare for splittelse. Søstrenes store oppgave den gang ved siden av diakoni, var å organisere seg, slik at søstergruppene alle steder kunne fortsette å leve i grunnleggerens ånd. I praksis var det slik at en biskop sørget for at noen søstre kunne overta undervisning – andre hjemmesykepleie eller starte et barnehjem. Og på grunn av kommunikasjonsvanskeligheter ble biskopen på stedet som oftest søstrenes øverste foresatte. Heldigvis hadde vi søstre som i tide så at biskopens interesser ikke alltid falt sammen med kongregasjonens målsetting. De arbeidet derfor heni-

Om demonstrasjoner og ansvar

«Hvis kristenfolkets demonstrasjonstog ikke følges opp av konkrete handlinger, er aksjonen mistlykhet», skrev Else Skagestad Aalen i et innlegg i Vårt Land. Selv gikk hun i folketoget, forteller hun, – og gjorde det med glede, – men hun unnlatte ikke å understreke at «fordi Ja til livet

– toget var kristenfolkets aksjon, har kristenfolket også påtatt seg et spesielt ansvar. Hvis ikke dette ansvaret blir tatt alvorlig og fulgt opp, vil mange oppleve at kirken bare sier nei til abort, men fortsatt ikke bryr seg om de kvinnene som bærer byrdene.»

Vi har også merket oss et senere innlegg om samme emne – i samme avis.

Og sakser noen linjer fra artikkelen «Den sterkeste rett», signert dr. Stein Olsson: «Som kristen kirke er vi også medskyldige, fordi vi ikke i stor nok utstrekning har vist praktisk barmhjertighet og nestekjærlighet. I en helt annen grad enn før må vi nå komme med stadig nye ideer og organisere aktivitet som gjør at vi kan hjelpe de som er de «svakeste».

Slik så Vor Frue Hospital i Christiania ut i 1883. Det var St. Josephsøstrenes første sykehus i Norge – en hel rekke skulle følge etter.

mot en felles utdanning, et novisiat, og et sentralt styre. Vår gren, St. Josephsøstrene av Chambéry, ble godkjent som pavelig kongregasjon i 1857. Vi var dermed blitt en internasjonal organisasjon, en juridisk og økonomisk selvstendig gruppe innenfor Kirken.

I Kirkens historie var vi dermed kommet til et viktig punkt. Fra 1900-tallet av ble alle Kirkens grunnfunksjoner synlig ved organiserte grupper: liturgi ved de kontemplative, forkynnelse ved preken-

brødrene og diakoni ved de apostoliske kongregasjoner.

St. Josephsøstrene i Norge

Her i Norge er vi St. Josephsøstre blitt mest kjent for St. Sunniva Skole i Oslo og sykehusene vi drev i byene inntil for noen få år siden. Sykehusgjerningen overskygget alle andre gjerninger. At Fredrikstad katolske menighet også har hatt en St. Josephsøster i menigheten i vel 80 år, har man neppe lagt merke til. Hva

oppgaven angår, har vi i Norge hatt en særstilling i vår kongregasjon. Vi behøver ikke gå lenger enn til Danmark og Sverige for å oppdage at vi i andre land har hatt adskillig flere skoler, internat og barnehjem. For oss er det tydelig at situasjonen i landet tidligere bestemte arten av vårt apostolat: et tynt befolket land, få katolikker og et dårlig utbygget helsevesen.

I de fleste menigheter har man bygget sognekirken og sykehus, evt. også skolen, nokså tett sammen. Det kan vel tolkes dit hen at man fra bispedømmets og søstrenes side var overbevist om at de hadde en oppgave i menigheten. Søstrene dannet en ganske stor kjerne i de små menigheter. Presten fikk ved den daglige eukaristifeiring en menighet, riktignok en spesiell menighet. På søn- og helligdager var graden av høytideligheten ved liturgien ofte avhengig av søstrene. De var aktive som sangere, organist og sakristan. Og de gjorde det også mulig for andre å delta i liturgien på høytidsdager eller ved spesielle anledninger: I de store institusjoner var det nesten alltid plass til overnatting.

I omtrent alle menigheter har søstrene tatt seg av kateke-

Ingen seier for Kirken

Resultatet av en landsomfattende avstemning nylig om irlenderes syn på innføring av sivil skilsmisse i landet viste at 63% var imot en slik ordning. Resultatet bør ikke tolkes som en seier for Kirken, er kardinal Tomas O'Fiaichs kommentar: 87% av irlenderne går i kirken hver søndag, så praktiserende katolikker har både stemt for og imot legaliseringen av skilsmisse.

Før avstemningen hadde biskopene klart formulert de grunner de mente talte mot innføring av sivil skilsmisse – blant dem den høye skilsmisseprosent i nabolandene. Men landets innbyggere traff sitt valg på fritt grunnlag, sa biskopen og benektet at den katolske kirke skulle ha stilt krav om at katolsk lære skal være landets lov.

KNA

Kirken i Nicaragua

Striden mellom Sandinist-regjeringen i Nicaragua og kirken fortsetter. Nylig ble en høy katolsk geistlig – sjef for den stengte katolske radio og fjernsynsstasjon – nektet innreise til landet etter et besøk i Paris. Kardinal Miguel Obando y Bravo har siden da gjentatte ganger innstendig bedt regjeringen om å

4

St. Josephsøstrenes nye generalråd – valgt i januar 1986, (fra høyre mot venstre): Sr. Rosa Maria Andrade (Brasil), sr. Mary Jane Garry (U.S.A.), sr. Marie-Pierre Ruche (Frankrike, generalforstanderinne), sr. Andrea Kampshoff (Norge), sr. Stanislas Fernandez (India).

sen inntil man begynte med intensivundervisningen i Oslo bispedømme. I Oslo skjedde det i tilknytning til St. Sunniva Skole. I menighetene ellers pleide en søster å være selvskreven kateket.

Men søstrene har hatt sin betydning også utenfor menigheten. Via sykehusene kom de mest i kontakt med ikke-katolikker. På flere steder fantes det som oftest bare «det katolske» som folk sa. Ikke sjelden ble noen innlagt med skepsis og motvilje overfor den katolske kirke og de katolske nonner. Vanligvis ble de utskrevet med en annen innstilling. For meg er det interessant å oppdage at folk i byen like mye spør etter søstre som lever

en nokså skjult tilværelse i våre egne rekker som etter de priorinner som fungerte som sykehusdirektører. Mange av dem var dyktige og vidsynte, slik at de klarte å drive sykehus på et medisinsk høyt nivå. I den forbindelsen kan det også nevnes at Vor Frue Hospital ansatte de første kvinnelige leger her i landet.

Det annet Vatikankonsil oppfordret oss til å gå tilbake til kildene. Vi oppdaget nokså snart at utviklingen av vårt apostoliske klosterliv ikke hadde vært helt i grunnleggerens ånd. Det var mindre formen for apostolatet enn selve spiritualiteten vi måtte rette på. For den var blitt skjult av Kirkens fromhetsøvelser fra det

siste århundre. I tillegg skapte all nytenkning innenfor Kirken og den enorme utvikling i samfunnet stor usikkerhet. Mange spørsmål ble stilt. Noen har vi fått svar på, andre ennå ikke. Hva er f.eks. det spesielle ved et lydighetsløfte i en apostolisk kongregasjon, når alle kristne er kalt til å leve etter Guds vilje, og vi i hverdagen lever lydighet så å si på samme måte som den ugifte, den gifte eller den kontemplative?

Ennå i 60-årene levde søstrene som yrkeskvinner i institusjoner, i et kloster med et kontemplativt preg. Siden har vi beveget oss ut av institusjonene. I Norge gikk det veldig fort på grunn av søstrenes stigende alder og søstermangel. I de siste 20 år er vi i Norge blitt redusert til halvparten. Gjennomsnittsalderen har nå steget til 70. Spørsmålet vårt er: Hvordan skal vi leve som St. Josephsøstre her og nå? Det er nokså klart for oss at vi for tiden med den kapasitet vi har, ikke behøver å lete etter de fattige i samfunnet. Dem har vi i våre egne rekker. Det er våre syke og eldre søstre. Allerede i flere år har vi arbeidet hennemot å innrette egne alders- og sykehjem slik at våre eldre søstre kan få lov å avslutte sitt liv i den atmosfæren de alltid

omgjøre sitt vedtak, og han har kommet med særdeles utilsøret tale mot regimet: Han pleier vanligvis å bruke «en mer omskrivende uttrykksmåte» – ifølge *International Herald Tribune*.

Under sitt besøk i USA i begynnelsen av august sa president Ortega at Nicaragua «er villig til å etablere seriøse samtaler med Vatikanet» for å undersøke de økende anklager fra katolske prester

om misbruk fra regjeringsstyrkenes side. Han har også foreslått samtaler med eierne av *La Prensa*, opposisjonsavisen som nylig ble forbudt.

U.S. Catholic Conference offentliggjorde kort før president Ortegas besøk et brev fra nicaraguanske biskoper som sier de er blitt truet med utvisning eller død av kretser som støtter regjeringen, og som står i sterk opposisjon til Kirken.

En torn i øyet

Det er en torn i øyet for myndighetene at troen fremdeles lever i Tsjekkoslovakia. Carel Hruza, minister for religiøse anliggender beklaget for kort tid siden at 31% av de nysødte den tsjekkiske del døpes i landet og hele 72% i den slovakiske. Det sendes ikke ut noen offisiell statistikk i landet, men enhver dåp, vielse og begravelse skal meldes til myndighetene. KNA

«Allerede i flere år har vi arbeidet henimot å innrette egne alders- og sykehjem slik at våre eldre søstre kan få lov å avslutte sitt liv i den atmosfære de alltid har levet i,» skriver sr. Hedwig. Bildet er fra St. Josephsøstrenes hjem på Grefsen ved Oslo.

har levet. Vårt bidrag til samfunnet er for tiden indirekte. Våre søstre opptar ingen plasser på kommunale alders- og sykehjem.

I de siste 10–15 år har vi prioritert arbeidet i menigheten, og i fremtiden vil vi også prioritere St. Sunniva Skole,

den første gjerning søstrene begynte med da de kom fra Frankrike for vel 120 år siden. På grunn av de voldsomme forandringer innenfor klosterlivet, har vi mer enn før lagt vekt på den enkelte søsters religiøse fornyelse ved en annen form for fellesliv, ved andre

former for bønn i kommuniteten, ved weekendmøter, kurs og ikke minst ved å gi anledning til individuelle retretter, slik de er beskrevet i «Åndelige øvelser».

Vi håper at det vil hjelpe oss til å nydanne vår virksomhet i grunnleggerens ånd. ●

Tid til å være tilstede

I en artikkel i Handels- og Sjøfartstidende – om toppledere i næringslivet – hadde Knut Isachsen nylig noen betraktninger som tør være av interesse for flere enn toppledere:

«Forutsetningen for å utvikle nærhet og delaktighet til familien og venner er først og fremst å ha god tid. Ekte, god tid. Det vil si å være tilstede når man er tilstede, og ikke samtidig på kontoret

eller på flyet på vei til møte i London. I det ekte fellesskapet med andre mennesker eksisterer det noe tidsbegrenset, noe varig – en slags innvendig god tid. Dette har mer med en egenskap å gjøre enn det har med timer og minutter. Nettopp i samværet med familie og venner blir derfor det helhjertede fellesskapet det vesentligste, fritt fra det jag og den effektivitet som preger arbeidssituasjonen.»

Fritt ord i Colombia

En interessant hendelse – Catholic Herald kaller den «sensasjonell» – fant sted under pavens besøk i Colombia i begynnelsen av juli. Hendelsen kastet lys over den ydmykende stilling den indianske befolkning har i Latin-Amerika.

Hendelsen fant sted i den historiske byen Popayan – nærmere bestemt i byens domkirke. En indiansk høvding hadde

6 Ingen tvil i Fædrelandsvennen: SØSTRENE TAR PRISEN

«Flere generasjoners takk for hjelp og trøst, pass og pleie,» står det å lese på diplommet som følger med årets Siliuspris, avisen Fædrelandsvennens heder for samfunnsgagnlig virksomhet. Og årets prisvinnere er St. Josephsøstrene i Kristiansand som for noen måneder siden forlot byen etter nesten 100 års sosial innsats. «Stillferdig vandret de mellom oss, uten krav og med tjenersinn.»

«Det ligger noe nesten symbolsk i at de måtte bli helt borte før de ble foreslått til Fædrelandsvennens 12 år gamle pris,» skriver avisen i sin reportasje fra prisutdelingen. «I sin gjerning har de aldri søkt heder eller oppmerksomhet. De har 'bare' vært der.» Det er avisens samlede redaksjon som utpeker vinneren, som – foruten diplom – får en bronsestatuett av Ingemund Berulvson og en sjekk på 10.000 kroner. For første gang er prisen gitt til et kollektiv: «til alle de 150 søstrene som har virket i Kristiansand.»

Fædrelandsvennens lederartikkel dagen etter prisutdelingen er viet søstrene, og den fortjener – av mange grunner – å bli lest av flere enn de mange «Fævenner», og St. Olav bringer den med glede videre til sine lesere:

St. Josephsøstrene fikk årets Siliuspris, som flere generasjoner sørlendingers takk for offervillig innsats i den sosiale sektor.

For søstrene hadde fortjent mer enn det.

De fleste i Kristiansands nærdistrikt har vel på en eller annen måte kommet i kontakt med dem, iallfall de av oss som har fått noen år på baken og møtt dem i oppofrende virke på gamle St. Josephs hospital. Men strenge ordensregler utelukket deres nære samkvem med oss. Det var meningen at de skulle merkes så lite som mulig i det samfunn de viet sitt liv for å tjene. Derfor stengte de seg selv ute fra det store fellesskapet. Til gjengjeld ble deres eget indre fellesskap rikere.

Etter 2. Vatikankonsil under pave Johannes 23. ble denne

anonymiteten i noen grad brutt. Før i tiden ville en tildeiling av den art som fant sted i går, vært umulig. Nå kan de stå frem og la seg hedre, selv om de finner betenkelige sider ved det. Alt de har gjort, har de gjort for Gud og overensstemmende med det kall han har gitt dem. All ære er også hans.

St. Josephsøstrene kom til Kristiansand i 1891 og begynte hjemmesykepleie. Året etter kom den store bybrannen. Eiendommene i Kongens gate ble oppkjøpt i slutten av forrige århundre, og langt ut i dette ble St. Josephs hospital i Kristiansand reist og etappevis utbygget, med nonnene som sykepleiersker og kjøkkenstyrere og vaskehjelpere. Alt gjorde de – uten personlig utbytte. På Mandals-kanten

ordet og protesterte mot den behandling hans folk ble utsatt for. Plutselig avbrøt en hvit prest ham og føyet både ham og den spanske tolken bort fra mikrofonen. Det var tydelig at pateren handlet etter ordre fra den lokale erkebiskop. Straks den neste taler – provinsguvernøren – var ferdig med sitt innlegg, tok paven ordet og «det med en kraft som tydeligvis rystet det lokale 'establishment'», for

igjen å bruke Catholic Herald's ord. Paven sa at han ikke kunne forstå hvorfor den indianske leder var blitt avbrudt på en så uhøflig måte og insisterte på at han måtte få fullføre sin tale.

Paven var på forhånd blitt vel underrettet om hva som skulle foregå i domkirken den dagen – som andre steder under sin reise. Han hadde selv uttrykt ønske om at den lokale indianske befolkning

skulle trekkes frem under seremonien, og han ønsket hver enkelt stamme velkommen på dens egen dialekt. «Dere kjemper for å forsvare deres kultur – deres språk, skikker og livsstil – og for å forsvare menneskverdet og retten til å nyte fulle borgerrettigheter i deres eget land», sa paven med ettertrykk.

CATHOLIC HERALD

GJEMME KE IRINA

7

eide kongregasjonen et gårdsbruk. Der dyrket de egne grønnsaker til bruk i hospitalet.

Deres nøysomhet var kombinert med verdighet. De kom fra fremmede land og møtte en kultur og et folk som hadde små forutsetninger for å forstå et religiøst engasjement av denne art. Men det anfektet dem ikke. De levde sitt liv i barmhjertighetens tjeneste.

I 95 år ble de i Kristiansand. Noen burde foreta en beregning over hva de har spart dette samfunnet for av rene økonomiske midler. I Velferds-Norge ble det til sist knapt rom for privat sykehusdrift, alt skulle inn under det offentlige. Men vi våger påstanden: Det finnes intet samfunn som har råd til å gi avkall på den personlige offervilje og det personlige tjener-sinn som nonnene stod som fremragende eksponenter for.

Siliusprisen er gitt til søstrene i Kristiansand, de langt over 100 som gjennom de snart 100 år gav tusener i denne landsdel trøst og pleie. Men slik som de gjennom alle år gav avkall på personlig lønn, slik gir de avkall på prisen. Den går

Årets Siliuspris-vinnere. Fra venstre søstrene Sigrid Wittenberg, Ingrid Andresen, Helene de Boer, Christa Schwindeler og Marie-Kristin Riosianu. Sjefredaktør i Fædrelandsvennen, Egil Remi Jensen, stod for prisutdelingen.

(Foto: Fædrelandsvennen).

til ordenen som hjelp i den barmhjertighetsgjerning St. Josephsøstrene er engasjert i over alt i verden.

Bedre kunne den ikke anvendes.

Men der er mer stoff om St. Josephsøstrene i Fædrelandsvennen den 5. juli 1986: stort forsidebilde – og reportasje og historikk inne i avisen. Rosende ord nærmest hagler ned over de fem søstre som var «hjemvendt» i anledning dagen. «Dere skulle hatt

borgerdådsmedaljen i gull, Fredsprisen, for det fredsarbeid dere gjør,» sa sjefredaktør Egil Remi Jensen som stod for prisutdelingen. Og journalistkollega Trygve Bj. Klingsheim pekte på den kulturelle innsats søstrene har gjort og roste dem for den kulturåpenhet de alltid har stått for. Sogneprest Norbert Haunschild kom med takk og varme ord fra den menighet søstrene har vært en så viktig del av. Og Edel Grønningseter, som også representerte St. Ansgar menighet, påpekte at i en kirke som nok

Bønn om amnesti

Dekan Wenzeslaus Sarka, sjelesørger for de mange litauere som er bosatt i de nord-tyske bispedømmer, har sendt et brev til partisejef Michail Gorbatschow med bønn om amnesti for alle fanger som er fengslet av religiøse eller politiske grunner. Det er ikke første gang deka-

nen kommer med en slik oppfordring. I brevet beklager Sarka Tsjernobyl-ulykken, samtidig roser han Gorbatschow for hans tiltak mot den sterkt utbredte alkoholisme i Sovjet. Sarka skriver at han håper partisejefen vil gjøre det han kan for å gjøre det bedre for de fattige, forviste, forfulgte og fengslede. KNA

Mer religionsforfølgelse i Albania

Også under den nye regjeringssjefen, Ramis Alia, er religionsforfølgelse et faktum i dagens Albania. Dette bekreftes av albanske flyktninger, som kan fortelle at den 80 år gamle jesuitterpateren Pjeter Meshkalla nylig ble fengslet fordi han privat hadde lest messen. Han ble pågrepet under en husundersøkelse i

fremdeles undertrykker kvinnen, kan det med stolthet vises til hva nonnene har utrettet – i det stille.

Ikke rart at provinsialpriorinne søster Sigrid Wittenberg – i sin takketale på søstrenes vegne – blant annet sa at den slags belønning nok ikke var i tråd med de opprinnelige grunnregler for søstrene. Men hun la heller ikke skjul på at hun var takknemlig og glad for å motta prisen, «ikke fordi det er oss, men fordi den setter pris på menneskelig innsats.»

Prisbeløpet skal brukes til sosiale formål. «Det er alltid noen som banker på vår dør. Nøddropene kan komme fra naboene eller fra fjerne land,» sa søster Ingrid Andresen.

Også kommunal heder ble søstrene til del, det ble bl.a. stelt til fest for dem før de reiste. Og – som Fædrelandsvennen bemerker – «aldri har vel innskriften som følger den kommunale vase ved slike anledninger passet bedre: Den gode sak seirer til slutt.» ●

Nøddrop fra Øst:

«Jeg appellerer til alle mennesker av god vilje, til alle som ennå ikke er margstjålet av likegyldighet og unnfalleshhet: Hjelp meg å redde min hustru!»
Nøddropet – som stod gjengitt i februarnummeret av «Ropet fra Øst» (utgitt av Misjon bak Jernteppet) – kommer fra Igor Geraschenko i Kiev og gjelder hans 31 år gamle kone Irina, som soner en dom på 7 års fangeleir og 5 års forvisning.

Irina Ratusjinskaya er en ortodoks kristen lyriker. Hun ble arrestert for første gang i 1981 da hun og hennes mann var med på protestene mot forvisningen av Andrej Sahkarov. Fengselsoppholdet den gang varte kun i 10 dager. Men i september 1982 ble hun arrestert for annen gang og ble – året etter – dømt etter § 70 i straffeloven for «anti-sovjetisk agitasjon og propaganda» og fikk tilmålt strengeste straff. «Denne dommen er uten sidestykke endog sammenlignet med Stalin-tiden», skriver hennes mann. «Den ble avsagt på grunnlag av fem dikt, som alle hadde like lite med politikk å gjøre som Fadervår.»

Irina ble etter domfellelsen sendt til det store fangeleirkomplekset i Mordovia sydøst for Moskva. Der har hun vært utsatt for en opprørende be-

handling, men hun har vunnet sine medfangers tillit og kjærlighet i den grad at de har tatt risikoen med å forfatte og smugle ut et inntrengende opprop som nådde oss her i Vest i fjor. Blant kvinnene som har undertegnet oppropet, er en katolikk, en pinsevenn, en baptist og en ortodoks kristen: De fem har opplevd et rikt kristent fellesskap på tross av de konfesjonelle skillelinjer.

«Irinas skjebne fortjener verdens oppmerksomhet på en spesiell måte, for hennes være eller ikke være vil avhenge av den,» heter det bl.a. i brevet. «Irina var frisk da hun kom til leiren. Nå har hun vært syk i mange måneder. På tross av egen svakhet har hun mer enn en gang protestert og gått til sultestreik for å forsvare andre. Dette har ført til nye represalier. Men de har ikke greid å knekke henne.»

landsbyen Guri-i-zi. Pater Meshkalla har hittil tilbragt hele 34 år i albanske fengsler og arbeidsleire.

Det var i 1967 at Albania ble erklært for verdens første ateistiske stat, dengang under ledelse av Enver Hoxa. Samtlige kirker og bedehus ble stengt, og de fleste geistlige ble fengslet. Siden revolusjonen har religiøs virksomhet blitt ansett som kriminell aktivitet. NØP/KIPA

Etter Tsjernobyl

Vi tenker ikke som maskiner, og godt er det. Men dette må ekspertene forstå. Hvis ikke eksperter og forskere kan informere på en måte som forutsetter at vi er følelsesmennesker og ikke maskiner, så må det oppstå et kommunikasjonsgap. Og det skaper mistillit og skepsis. Har

dette noe med populærvitenskap å gjøre? Selvsagt. Etter vår oppfatning skal vi ikke bare forsøke å få folk til å forstå hva forskere gjør, vi skal også prøve å få forskere til å forstå hvordan folk ellers tenker.

PM, POPULÆRVITENSKAPELIG MAGASIN

GLEM IKKE IRINA

9

I oppropet heter det også at leirmyndighetenes brutale adferd mot Irina skyldes at hun «nekter å gå med skammens merkelapp (skiltet med navn og nummer som alle fangene må ha på jakkeoppslaget) og ikke gir opp kampen for den enkeltes rettigheter, for menneskets verdighet og frihet. Hun er et forbilde for andre i denne kampen.»

Som eksempel nevner oppropet at Irina i desember i fjor sultestreiket for å hjelpe sin medfange Natalya – også hun ortodoks kristen – som var dømt til straffecelle. Og dette gjorde hun enda hun selv nettopp var kommet ut av straffecellen i dårlig forfatning... «i den iskalde bunkersen satt hun da det nye året gikk inn. Nyttårskvelden pleiet hun Natalya, som var i forkommen tilstand, og hun deklamerte dikt for de kriminelle fangene i de tilstøtende cellene.»

Etter at appellen fra medfangene ble kjent i Vesten, har mange instanser tatt opp Irinas sak, heter det i «Ropet fra Øst». Den internasjonale PEN-klubben har engasjert seg, og misjoner og menneskerettighetsgrupper i en rekke land. Misjon bak Jernteppet hadde en appellkampanje i januar i år – som resulterte i tusenvis av brev til leirledelsen. Den norske utenriksledelse har

Pass opp for minnesmeker!

Pater Bliniac, en polsk landsbyprest, er blitt idømt en bot på 8000 slotys. Han ønsker å reise et kors utenfor sin kirke – til minne om den myrdede presten Jerzy Popieluszko. CATHOLIC HERALD

10

henvendt seg til den sovjetiske ambassade – uten å ha fått noen reaksjon – og saken har vært oppe i Stortingets spørretime.

Ifølge de siste meldinger fra Keston College, som er spesialist på østlandene, ble Irina i juli i år overført til et fengsel nær Kiev for «omskolering». Hennes mor har fått lov til et kort besøk i fengslet, sin mann har Irina ikke sett siden september 1983.

Keston College sier videre at de sovjetiske myndigheter for tiden øver press på Irina for å få henne til å søke om benådning. Men det nekter hun bestemt: Hennes standpunkt er at både rettssaken og den dom hun fikk, er rettsstridig,

Hvordan skal Vatikanet samtale med Sovjetunionen?

Dette er et spørsmål den engelske ukeavisen Catholic Herald stiller sine lesere. Nylig har det vært holdt et møte i Roma med tanke på at det i 1988 er tusen år siden kristendommen kom til Russland. Det er ventet at Mihail Gorbatsjov vil komme til Italia i høst, og at partisejeren vil anmode om en audiens hos paven.

og at hun derfor ikke har noe å søke benådning for. Hun har bedt om at hverken hennes mor eller hennes mann må søke om benådning på hennes vegne – en mulighet myndighetene har antydnet.

Den 17. september, på 4-års dagen for Irinas arrestasjon, vil det i mange land i Vest bli organisert en spesiell kampanje til støtte for henne – så også i Norge, melder Misjon bak Jernteppet.

Vår hjemlige lyriker Åse-Marie Nesse – som snart kommer med en oversettelse av Irinas dikt – tok opp hennes sak i en artikkel i Aftenposten tidligere i år. Der skrev hun blant annet: «*En modig ung kvinne appellerer til verdens*

Tyve dager fra friheten

Yakov G. Skornayakov, pastor i en uregistrert baptistmenighet i Sovjetunionen, har måttet tåle usedvanlig hard forfølgelse. Skornayakov som er gift og har ni barn, ble i 1978 for fjerde gang arrestert og dømt til 5 års fengsel. I 1983, tre uker før han skulle slippe ut, fikk han vite at en ny rettsak

samvittighet. Hun trenger vår hjelp – og vi trenger henne. En poet fra Ukraina, med et rent barneansikt – hvordan kan hun være en trussel for en så mektig stat? Er det fordi alt det hun står for, er sterkere enn maktens mekanismer? Er det fordi hennes dikt vil overleve dagens system?» Diktene er nå under utgivelse på en rekke språk.

I «Ropet fra Øst» (nr. 3–86) har Åse-Marie Nesse et par dikt som er tilegnet Irina Ratusjinskaya – ikke tidligere offentliggjort. Det ene diktet – Samaritan 1984 – henspiller på det som skjedde den nyttårs-aften da Irina, på tross av egen svakhet, pleiet sin syke lidelsesfelle Natalya. St. Olav takker for tillatelse til å bringe diktet videre til sine lesere.

Endringer i Sovjets religionspolitikk

«Moskva-patriarkatets Journal» beretter om dyptgående lovendringer med hensyn til de religiøse foreningers rettigheter og plikter, meddeler Keston College, det engelske østinstitutt.

Den viktigste endring er anerkjennelsen av religiøse foreninger som juridiske personer. Dermed får disse foreninger – på linje med enkeltpersoner – lov til å kjøpe eiendom. Hittil har alle kirkelige bygninger tilhørt staten. De ble bortforpak-

ket til religiøse foreninger – og når en forening ble oppløst, tilfalt bygningene staten igjen.

De nye lovene gir flere fordeler for små kristne grupper. Før ansås en religiøs forening for en snever lokal sammenslutning; Medlemmene skulle måtte være over 18 år og antallet minst 20. Nå er religiøse sammenslutninger folk i et «område». Foreningene får nå lov til å innby prester til å holde offentlige gudstjenester som troende i alle aldre kan delta i.

Det er en fordel for små grupper som ikke har noen prest i nærheten.

Prester kan også besøke syke, aldershjem, hospitaler og fengsler uten hver gang å måtte søke om tillatelse hos de lokale myndigheter. Besøkene behøver ikke lenger finne sted i et avsondret rom som det ofte var vanskelig å skaffe til veie. Barn får nå lov til å delta i gudstjenester og fra ti-års alder også i rituelle handlinger. Det var tidligere forbudt for unge under 18 år.

var under oppseiling. Det kom nok som et sjokk, for på det tidspunkt var nye rettsaker mot fanger som hadde sonet sine dommer, temmelig uvanlig. I de senere år har dette skjedd en rekke ganger.

Skornyakov er ennå ikke løslatt. Han har imidlertid skrevet en beretning om sine opplevelser av rettsaken for tre år

siden, og vi gjengir noen linjer: – Den 4. juli 1983 hadde jeg vært i fangenskap i nøyaktig 5 år. Etterforskeren oppfordret meg på nytt til å gi opp tjenesten. Denne gangen klarte jeg å svare: «Jeg mottok tjenesten fra Herren. Derfor kan jeg gi avkall på den bare hvis menigheten på grunn av synd i mitt liv ber meg om å trekke meg.» ROPET FRA ØST

Ett og annet lysglimt:

Den 34 år gamle rumenske baptisten Constantin Sfatcu, som var dømt til 7 1/2 års fengsel, ble uten forvarsel løslatt 19. april, nøyaktig ett år etter at han ble arrestert med en større last bibler i bilen. Biblene var uoffisielt importert fra utlandet, og Sfatcu var på vei til menighetene med dem. Som kjent er det et meget stort behov for bibler i Romania.

ROPET FRA ØST

Samaritan 1984

Til Irina Ratusjinskaja og Natalya Lazereva

Og det skjedde
på vegen mellom Leningrad og Jerusalem
at Lasarus' dotter
fall i hendene på røvarar

Og dei reiv av henne kledda
og dei tok frå henne Salomos Høgsong
morgondagen og menneskeverdet
og dei kasta henne i fangehola
og let henne ligge der
blødande

Og ein minister gjekk rett forbi
og ein medisiner gjekk forbi
men den miskunnsame samaritanen
slapp ikkje gjennom porten
med olje og vin

Og det skjedde
at ei søster på jord
som sjølv hadde falle i røvarhender
reiste seg opp av si eiga fornedring
og gjekk inn til henne
og hadde medynk med henne

Og ei søster frå Samaria
reinsa såra hennar
med tårene sine
og bar henne til Kjærleikens herberge
med sine siste krefter

Og Lasarus' dotter stod opp
frå dei døde, mødesamt
rørte ho seg
i sitt gråkvite nesten grav-skrud
ved randen av livet
og gjekk inn i det nye året

Men trøystaren –
kven trøystar henne
kven fører deg til herberget,
Irina

Åse-Marie Nesse

Rasismen sitter dypt

«Som en kuriositet er jeg interessert, men som representant for en sterk og frodig kultur, blir jeg for farlig.» Det er vår kjente tolker av gospel og negro spirituals, sangerinnen Ruth Reese, som sier dette i en samtale med «Salt» – «Rasismen sitter dypt i det norske samfunn. Jeg får ikke utfolde meg som jeg

ønsker, jeg blir holdt tilbake fordi den kulturen jeg formidler, ikke skal blandes og heller ikke måles opp mot den norske tradisjonen. Det er jo så synd! Tenk så mye to kulturer kan tilføre hverandre. Norge ville bli et rikere land dersom vi tok vare på de kulturressursene innvandrerne har med seg, fra sine hjemland.»

Ruth Reese har bodd i Norge i 25 år.

Hvordan opplever hun utviklingen av rasismen?

«Rasismen har økt i omfang de siste årene, uten tvil. Og da er det viktig å være klar over at rasisme ikke er noe nytt fenomen her i Norge, den har en lang tradisjon. Det gjelder forresten hele det hvite samfunnet. Svarte opplever de samme problemene i den hvite verden uansett landegrenser.»

REFORMASJONSTIDENS FO

En rekke gjensidige fordømmelser fremsatt under Reformasjonstidens opphetede debatt rammer ikke lenger – de berodde på ensidig belysning av sannheten eller på direkte misforståelse av motpartens standpunkt.

Det er kvintessensen av sluttdokumentet den tyske felleskommisjon av evangeliske og katolske teologer offentliggjorde senhøstes i fjor. Kommisjonen ble opprettet etter initiativ fra pave Johannes Paul II i forbindelse med hans Tysklandsbesøk sommeren 1980.

KNA – *Katolische Nachrichten Agentur* – har sett nærmere på dette viktige økumeniske dokument og sammenfattet de sentrale punkter. Og St. Olav har – i sommervarmen – dovent tatt snarveien om kollega Katolsk Orienterings danske oversettelse.

Rettferdiggjørelse ved troen alene

Reformatorene lærte at enhver medvirken fra mennesket er utelukket når det gjelder synderens rettferdiggjørelse: Det er ene og alene ved Guds nådesbevisning i Jesus Kristus – som kun kan mottas i troen – at mennesket blir rettferdiggjort for Gud.

Den romersk-katolske kirke derimot fremhevet at mennes-

ket – når det berøres av Guds nåde – også selv medvirker for så vidt som det i frihet samtykker i og mottar Guds rettferdiggjørende handling. I dag må vi si: Ingen kan fordømme dem som – ut fra erfaringen om egen synd, om egen motvilighet overfor Gud, om mangel på kjærlighet til Gud og nesten – i troen betror seg til den reddende Gud alene og stoler på hans barmhjertighet. Og som forsøker å leve sitt liv i overensstemmelse med denne tro.

Men ingen kan heller fordømme dem som – dypt gjenomtrent av Guds makt – i rettferdiggjørelseslæren især fremhever Guds lov og hans seier gjennom nådens virke i mennesket, og som strengt tatt betrakter menneskets svikt og

halvhjertethet som underordnet i forhold til denne nådefulle handling.

Denne spenning innen den felles tro, som det nok var spirer til i det 16. århundre, kunne den gang ikke komme til uttrykk. Men i dag lar den seg uttrykke som begge kirkers felles vitnesbyrd om Guds frikjennende rettferdiggjørelse. For begge kirker dreier det seg om at mennesket overfor Gud på ingen måte kan påberope seg sine egne anstrengelser: Det blir som totalt overrasket av rettferdiggjørelsen.

Troens svar bevirkes av Den Hellige Ånd når Ordet møter mennesket. Og det kan ikke være uenighet om at det her er tale om en *medvirken* – i den betydning at viljen er med når Ordet rammer og skaper troen. Men også den tro som sier at den alene rettferdiggjør, virker med i den tillitsfulle mottagelse av Guds løfter i Kristus.

Nattverden som minne eller offer

Ved siden av læren om rettferdiggjørelsen var det nattverden som stod i sentrum i reformasjonstidens debatt. Uenigheten gjaldt særlig følgende punkter:

Hvordan mener hun Norge bør forholde seg til apartheid-systemet i Sør-Afrika?

Ruth Reese gnistrer til: – Full boikott! Det er ikke tvil. Det er den beste støtten vi kan gi til de svarte undertrykte i Sør-Afrika. Jeg synes det er tragisk at økonomiske interesser blir brukt til å stoppe en boikott. De svarte kjemper en hard kamp. Vi bør gjøre vårt.

Vatikanet selger aksjer i Sveits
Vatikanbanken solgte i juli måned sine aksjer i en sveitsisk bank, en bank som hadde store interesser i Sør-Afrika.

Salget av 51% av aksjene i «Banco di Roma per la Svizzera» skal ha innbragt Vatikanet ca. 133 millioner dollar. Selv om tendensen for de katolske kirker verden over går i retning av å trekke

sine tilgodehavender ut av Sør-Afrika, mener man at salget i Sveits nylig skal være med å dekke underskuddet til Banco Ambrosiano i Milano.

Vatikanbanken har gått med på å betale 241 millioner dollar til denne bankens kreditorer. Fremdeles mangler 100 millioner dollar i dette oppjøret.

CATHOLIC HERALD

RDØMMELSER FALLER BORT

13

messen som offer, brødets og vinens «vesensforvandling» og prestens funksjon.

Den reformatoriske kirke vendte seg ikke bare mot læren om transsubstansiasjonen (brødets og vinens substans forvandles til Kristi legeme og blod), men fremsatte også den anklage at læren om messeofferet forfalsket feiringen av nattverden til en menneskelig handling, slik at messen ble betegnet som «forbannet avgudsdyrkelse.»

Ved å gripe tilbake til Det nye testaments uttalelser om nattverden, er det i begge kirker oppnådd en felles forståelse av nattverden som opphever de gamle motsetninger. Det dreier seg især om en bedre forståelse av nattverden som anamnese (ihukommelse) av Jesu offer på korset (på ny tydelig understreket i den fornyede katolske liturgi). Det fører igjen til en ny forståelse av sammenhengen mellom Kristi nærvær og vår deltagelse i hans offer. Begge kirker bekjenner at Jesus selv er nærværende i nattverdsfeiringen. Historiske studier viser at det fantes et felles grunnanliggende både i transsubstansiasjonslæren og i de reformatoriske kirkers teologi – til tross for de ulike fortolkninger av

de bibelske utsagn. Dette fellesanliggende var – og er – å forkynne det troens mysterium som Jesu virkelige nærvær i nattverden er.

I det 16. århundre maktet man ikke å samle disse forskjellige måter å fatte den bibelske sannhet på til en felles bekjennelse. Hver av formuleringene hadde sine sterke og sine svake sider, men ingen av dem kan med eksklusiv gyldighet hevde at den andre lære automatisk må fordømmes som kjettersk.

På bakgrunn av vår felles overbevisning om Herrens sanne og virkelige nærvær i nattverden, er det derfor et spørsmål om de forskjellige nåværende betoningene i teologien – preget av konfesjonelle tradisjoner – fremdeles kan betegnes som kirkesplittende.

Embedet i kirken

Når det gjaldt læren om det kirkelige embedet, holdt den katolske kirke fast ved et preste-embedet som innholdsmessig var bestemt av tilknytningen til frembærelsen av messeofferet: Bare ved å bli vigslet av en biskop, kan en kristen få fullmakt til å forvalte nattverden.

Den reformatoriske lære motsatte seg en oppfatning av preste-embedet som utelukkende ble forstått ut fra messeofferet: I stedet betonte den forkynnelsesoppgaven som overordnet oppgave i forhold til sakramentsforvaltningen.

Reformasjonen betraktet ikke det lokale bispeembede – med dets oppgave som ledelse og pastoralt oppsyn – som prinsipielt forskjellig fra preste-embedet. Det førte til at prester kunne ordineres av prester – i hvert fall som en nødsordning – fordi de lutherske menigheter måtte forsynes med prester, og det ikke fantes nok prester som var vigslet av en biskop. Et virkelig kall, d.v.s. ordinasjon som gir uttrykk for embedets opprinnelse i Jesus Kristus selv – i motsetning til delegering fra menigheten – var naturligvis absolutt nødvendig for Reformasjonen.

I Reformasjonstiden var det større grunnleggende enighet i læren om det kirkelige embede enn de fleste er klar over i dag. Embedets opprinnelse i Jesus Kristus og den nødvendige ordinasjon fra kirkens side til «apostel-etterfølger» var det aldri uenighet om. I dag er det også enighet om å avvise biskopenes verdslige «beføyelser», og om at de skal konsen-

Katolsk sosiallære og USAs økonomi

«Vi har satt det bibelske menneskesyn og Kirkens moralske og religiøse tradisjon som ramme for vår undersøkelse av de dypere liggende spørsmål vedrørende det økonomiske liv – og for våre svar,» heter det i de amerikanske biskopers tredje utkast til hyrdebrev om katolsk sosiallære

14

trere seg om sine kirkelige oppgaver. Tidligere motsetninger på grunn av ensidige betoning i begge leire, er blitt myknet opp ved følgende utvikling: For det første har Det annet Vatikankonsil – i sin fremstilling av det biskopelige embede som presbytergjerning og prestens deltagelse i dette embede – på avgjørende måte understreket forkynneroppgaven. For det andre viser det seg – i den økumeniske dialog – en ny forståelse for offerbegrepets sammenheng med nattverden, en sammenheng som går på liturgens og menighetens deltagelse i Kristi ene offer.

Reformasjonens kirker forstår et kirkelig embede ikke bare som et preke-embede, men også alltid som et sakramentforvalter-embede: Det viser både deres bekjennelse og deres praksis.

Ledelsesembedet

Både for den romersk-katolske kirke og for reformasjonens kirkesamfunn er bevisstheten

«Kristi stall» – tegning av S. Behan (1524): Tilhengerne av reformasjonen følger Jesu oppfordring om å komme rett inn gjennom døren, mens katolikken – til tross for advarslar fra englene – prøver å komme inn gjennom taket «via de gode gjerningers stige.»

og USAs økonomi som ble offentliggjort i juni. «Men bare ord er ikke nok. Det kristne perspektiv – anvendt på det økonomiske liv – må føre til forandringer for den enkelte, for familiene, ja, for hele vår kultur.» Biskopene tar opp «mange saker som vanligvis anses for å være av verdslig art . . . Men verdens anliggender, også de økonomiske, kan ikke skilles ad fra menneskehjertets ånde-

lige hunger,» skriver biskopene.

Den tradisjon hyrdebrevet støtter seg til «hevder med styrke at menneskeverd – virkeliggjort i fellesskap med andre mennesker og med hele Guds skaperverk – er selve den norm alle sosiale institusjoner må måles mot.» Utkastet anlegger bibelske perspektiver på det økonomiske liv, det tar opp spørsmål som sysselsetting, fattigdom, mat, landbruk og USAs

om samhörigheten mellom den lokale kirke og regional-kirkene av vesentlig betydning. Derfor har reformasjonens kirker på sin side erkjent nødvendigheten av et ledelses-embede som også har pastoralt oppsyn over de lokale kirker. Biskopenes kollegialitet, som ifølge katolsk oppfatning innebærer at hver enkelt lokal-kirke virkeliggjør og representerer Jesu Kristi ene kirke og samtidig er knyttet sammen med andre lokalkirker, har i løpet av kirkens historie orientert seg mot noen (moder)menigheter som – på grunn av sin apostoliske opprinnelse – er blitt særlig fremtredende. Blant disse har den romerske

menighet og Romas biskop fra gammel tid hatt en særstilling forrang.

Reformasjonen har ikke prinsipielt avvist et høyeste ledelsesembede i kirken, selv om den ikke var i stand til å anerkjenne at den romerske biskops primat bygget på Herrens løfte til Peter. Reformasjonens avvisning av pavedømmet, som gikk så langt som til å betegne paven som Anti-Krist, må ses som en reaksjon på Romas fordømmelse av den lutherske lære om rettferdiggjørelsen. I denne fordømmelse så reformatorene en forkastelse av selve Evangeliet.

Ved å bryte ned motsetningene både når det gjelder læ-

ansvar innen verdensøkonomien. Det analyserer en kristen «visjon» for det økonomiske liv og ser på konkrete tiltak som kan sikre en mer rettferdig økonomi. Biskopene oppfordrer til en styrkelse av «det almene moralske syn» – det er «absolutt nødvendig hvis økonomien skal kunne tjene alle på en mer rettferdig måte.»

ORIGINS

Marcos beklager seg over kirken

Den forhenværende statsjefen på Filippinene, Ferdinand Marcos, har i amerikansk presse kommet med sterke beskyldninger mot Den katolske kirke i sitt tidligere hjemland. Han mener kirken støttet president Coracon Aquinos valgkamp med 30 millioner dollar. Marcos mener

forøvrig at Den katolske kirke på Filippinene er et rede av kommunister.

Marcos lever nå i eksil på Hawaii, og overfor avisen Arizona Republic, kan han fortelle at Aquino har sendt «forhandlere» til ham, og at hun har tatt opp telefonisk kontakt med ham. Marcos ville ikke si noe om innholdet i samtalen som skal ha funnet sted. NØP

15

ren om rettferdiggjørelsen og læren om nattverden, og ved de forandringer som har funnet sted i kirkenes innbyrdes forhold, er Reformasjonens begrunnelser for fordømmelse av pavedømmet falt bort. De protestantiske kirker kan akseptere at betegnelsen av paven som Anti-Krist, som hevder sin egen autoritet over skrift og evangelium, ikke lenger holder stikk.

Som polemisk påstand var denne beskyldning – selv under 1500-tallets klima – ikke saklig berettiget når man ser nærmere på pavenes oppfatning av sitt embede. Også protestanter kan i dag innse at pavenes tjeneste utøves som en tjeneste for evangeliet.

Ny kurs

I dokumentets avslutning uttrykker kommisjonen sin glede over å ha nådd frem til de resultater den nå fremlegger i den felles uttalelse, og den ber de kirkesamfunn det angår, om å trekke de nødvendige konsekvenser av det: Utsagn, som allerede i kampens hete ikke var uttrykk for helt gjennomtenkte vurderinger av trossaker, rammer i dag ikke lenger. Kommisjonen ber derfor kirkesamfunnene om en bindende uttalelse i denne retning.

Også på de punkter hvor det ennå ikke er oppnådd full overensstemmelse, har gamle motsetninger mistet sin brodd,

heter det videre i erklæringen. En bare delvis og mangelfull overensstemmelse maner til videre studium.

«Når begge kirker tar det første skritt og forplikter seg til ikke å gjenta fordømmelsene fra 1500-tallet, er de på vei til et fellesskap som knytter dem sterkere til hverandre. En slik forpliktelse bekrefter også overbevisningen om at det som binder oss sammen, er sterkere enn det som skiller oss,» heter det i erklæringen, som er undertegnet av den lutherske landsbiskop Edouard Lohse for EKD (Evangelische Kirche Deutschlands) og biskop Paul Werner Scheele for Den katolske kirke.

Slipp leserne til!

Gi plass til lesernes ønsker og ta opp spørsmål som interesserer dem! Slik lød i korthet oppfordringen fra Heiko Klinge, president i De tyske tidsskriftforleggeres forening og viseformann i AKP (Arbeitsgemeinschaft Katolische Presse), til den tyske katolske presse under AKPs årsmøte nylig. Han beklaget at fornyelse og oppfinnsomhet ikke er særlig fremtredende trekk ved denne siden av pressen, og oppfordret utgivere, forleggere og redaktører til å se nærmere på sin virksomhet og de mange kryssende hensyn.

Ved en mediepolitisk fagkongress i Bonn tok Klinge avstand fra reklamefinansiering av offentlig radio og TV. Slike tjenester bør finansieres ved avgifter, hvedet han. Private, reklamefinansierte sendere bør få sjansen til å vise sin levedyktighet «på konkurransemarkedet». Undersøkelser viser svakt synkende «desevillighet» hos de unge, og Klinge oppfordret derfor til tiltak for å fremme «desevilligheten» i Vest-Tyskland.

KNA

Kirken i Italia

96% av foreldre i Italia har gitt sin stemme til fordel for katolsk kristendomsundervisning i de offentlige skoler. Selv blant elever og studenter er det klart flertall for en slik undervisning.

Etter det reviderte konkordatet mellom Vatikanstaten og Italia av 1984, må foreldre og studenter over 14 år velge kristendomundervisning, eller ikke. Den religiøse interesse i Italia ellers synes stadig synkende.

Fra 65% regulære kirkegjengere til Søndagsmessen i 1956, var tallet i 1984 35% og står i dag på 28%.

CATHOLIC HERALD

Dronningen deltok i St. Knud-jubileet

900-års markeringen av Knud den Helliges martyrdød ble feiret i Odense i dagene 9.–13. juli. Feiringen ble innledet med katolsk vesper i Skt. Knuds kirke, senere var dronning Margrethe til stede ved en luthersk, evangelisk høy-

messe i kirken. Biskop Hans Martensen av København forrettet ved en pontifikalhøymesse i Dalum Park der blant mange andre også biskop Hubertus Brandenburg, Stockholm, og biskop Helmut Hermann Wittler, Osnabrück, var til stede.

KATOLSK ORIENTERING

Bedre samvirke etterlyses

Vi trenger bedre «samvirke» mellom prester og legfolk, hevdet professor Ludwig Bertsch SJ, rektor ved Den filosofisk-teologiske høyskole St. Georgen i Frankfurt nylig. Han betonte at enhver kristen har ansvar for hele Kirken på den plass han eller hun er. Det trengs en «nytenknings-prosess» der sluttpunktet for prosessen er bevisstheten om at «Kirken er vårt felles anliggende». KNA

Takk for boken, Bloch-Hoell!

Overskriften sikter til den nye boken av professor Nils E. Bloch-Hoell: «Katolske kristne og vi andre». Albert Raulin hadde en omtale av den i St. Olav nr. 6, 1986.

Bokomtalen var illustrert med en ualminnelig treffende tegning som man burde studere minst to ganger – av de to lærde menn på kne på golvet med sine kirkemodeller som de forsøker å legge sammen i et tilsynelatende håpløst puslespill. Hvis ingen brikker kan forandres det aller minste, vil det ikke med menneskelig anstrengelse være mulig å samle alle bitene i én billedflate.

Så til selve saken. Jeg hadde selv lest boken for å skrive en omtale av den i et annet tidskrift. På meg virket «Katolske kristne og vi andre» helt annerledes enn på anmelderen i St. Olav. Albert Raulin får ha meg unnskyldt, men jeg synes rent ut sagt at omtalen virket noe urettferdig og nesten arrogant.

I likhet med Raulin funderte også jeg en stund på om dette var en bok om teologi skrevet med journalistisk tilsnitt, eller et journalistisk bidrag med tilfang hentet fra teologien. Men jeg kom til at det ikke var så viktig å sette boken i noen bestemt bås. Det er åpenbart at boken ikke er skrevet som

Svein Åtland.

noen vitenskapelig avhandling for fagteologer. Jeg tror rett og slett at forfatteren har fortellerglede, og når Bloch-Hoell både har stor teologisk lærdom og har levet et erfaringsmettet liv, så er intet nærmere enn å dele både gleder og kunnskaper med andre. Er det noe vi savner i vårt land i dag, så er det mennesker som kan fortelle slik at folk lytter, og lytter til noe annet enn overfladiske formuleringer eller altfor velkjente vendinger.

Den lange sammenligningen med den norske journalisten som beskrev sine opplevelser og iakttagelser om Latin-Amerika, var utmerket som en egen fortelling. Den var både lang og tankevekkende, men fokuserte oppmerksomheten for mye på bare én side av saken. Forfatterens hjertevarme kom

ikke frem slik den tydelig preger boken. Jeg satt igjen med en beklemmende følelse av to ting: Her gjelder det å vise at boken mangler et samlende perspektiv, og at den ikke har noe som helst nytt av betydning å lære oss katolikker.

Til det første er å tilføye at vi lutheranere i Norge ganske visst har en allsidig vankundighet både om Den katolske kirke, Det annet Vatikankonsil og det økumeniske arbeid. Ja, selv Augustana er nedstøvet arvegods i en tid der menighetsaktivitet og foreningsliv synes å være viktigere enn Kirke-forståelse og de hellige ting. Men midt i den lavkirkelige forkynnelse spirer og gror det en ekte interesse for økumenikk, og det er i dag en påtagelig vilje til å forstå hva som befinner seg utenfor vår egen kirkeprovins. Vi er i ferd med å gjenoppdage at kirkehistorien går tilbake til katolsk tid, og vi skal antakelig erfare en tiltakende utålmodighet med den langsomme utvikling i retning av en gjenforening. En stor leserkrets vil kunne oppleve Bloch-Hoells bok som et godt uttrykk for det mange av oss er opptatt av. Hans hjertesak er å fortelle og forklare til oppmuntring og ettertanke.

Til det andre er å tilføye at

Godt middel mot tordommer
 Ungdomsutvekslinger er viktige for den mellomfolkelige forståelse i Europa og for freden. Det ble kraftig understreket ved åpningen av et offisielt tysk-nederlandsk ungdomskontor nylig. Den beste måten å bli kvitt fordommer på er å bli kjent med andre mennesker og deres tenkemåte. De unge er ofte de som står sterkest på for et forenet Europa, hevdet en av talerne ved åpningen av ungdomskontoret. KNA

Den protestantiske aksjonsarmé

I slutten av juli ble en katolsk drosjesjåfør drept i Belfast etter en tur til et blandet boligområde der det bor både protestanter og katolikker. Dette var det tredje drapet på en katolikk i løpet av ti dager. En tidligere ukjent protestantisk gruppe, den protestantiske aksjonsarmé, har påtatt seg ansvaret for de tre drapene. NTB

Utvidet samarbeid

Etter sitt første besøk hos pave Johannes Paul II sier generalsekretær Gunnar Stålsett i Det lutherske verdensforbund (LVF) at han ønsker å prioritere samarbeidet med Den katolske kirke. I tråd med kardinal Willebrands oppfordring på LVFs generalforsamling i Budapest i 1984, ønsker LVF å fremme samarbeidet mellom forbundet og den sentrale ledelse i Den katolske kirke. NØP

det virker skuffende når man fra tid til annen i St. Olav merker en tendens som, satt på spissen, oppleves omtrent slik: «Det er vel og bra at velmenende mennesker prøver å gi inntrykk av at den harde knuten er i ferd med å løses opp. Dere er hjertelig velkomne tilbake til Moderkirken, men dere skal vite at det blir helt på våre betingelser. Den katolske kirke er uforanderlig, og dere kan ikke lære oss noe nytt.» I sin tid var jeg lite glad for diskusjonen mellom pastor Tjørhom og pater Pollestad.

Vi som er noe eldre, ser gjerne sakene fra flere synsvinkler samtidig. Vi beundrer nok den gode formulering, men vi har også erfart den paulinske sannhet at vi skjønner bare så stykkevis. Rimeligvis er dette noe vi har til felles med katolikkene. Kanskje burde også katolikkene overveie nettopp det å reise litt mer som turister i sitt eget land, gjerne i følge med en brukbar lutheraner, for å oppdage ett og annet landskap på nytt. For den alminnelige katolikk, som ikke bor i kloster, tror jeg faktisk at «Katolske kristne og vi andre» kunne være en inspirerende reisehåndbok. Den anbefales mine katolske venner. ●

Må det en katastrofe til?

Lesere med god hukommelse vil erindre en artikkel i St. Olav for fem numre siden: «Låt din gåva ligga» – av vår faste medarbeider Gunnel Vallquist. Et flammende innlegg i anledning bønneuken for kristen enhet, der Vallquist etterlyser «et langt mer radikalt sätt» i arbeidet for kristen enhet. Det svenske tidsskriftet «Nytt liv, ekumenisk månadstidning» hadde nylig en samtale med Gunnel Vallquist, der tidsskriftet bl.a. understreket «hennes engagemang för enheten... under flera årtionden». St. Olav tillater seg å sakse et par avsnitt fra Gunnel Vallquists uttalelser:

– Når det gjelder lærespørsmålene, tror jeg vi må komme frem til å fremsette troen i positive setninger. Det vil si at vi så langt råd er taler om hva troen inneholder og avstår fra negative og avgrensede formuleringer...

– Man må huske på at bakom læren ligger mysteriet, og vi må lære oss til at når noen formulerer sine læresetninger på en måte som avviker fra vår, kan det bero på at vi har sett ulike sider av samme mysterium. Det er viktig at vi venner oss av med å diskutere troens

Gunnel Vallquist.

innhold på den rasjonalistiske måten som er så vanlig her i vest – og så farlig.

– Denne altomfattende kristne enhet kan nås ad to veier. Dels ad den teologiske vei ved at man lar seg opplyse om enhetens nødvendighet og det virkelige innhold i de kristne trosutsagn. Dels ad moralsk vei ved å bekjempe hovmod og selvtilstrekkelighet. Det er noe vi stadig må kjempe mot i oss selv. Men også kirker må gå inn under hvetekornets lov. De må være beredt til å dø bort fra svært meget, også fra sitt hovmod.

– Er en slik utvikling mulig?

Ja, ... men iblant spør jeg meg selv om det må en ny verdenskatastrofe til for å få kirkene til å innse sitt ansvar...

Tvangsflytting i Etiopia

Regjeringen i Etiopia bedriver regelrett tvangsflytting av sine innbyggere, hevder GfvB – den tyske Organisasjon for truede Folkeslag. Bare i fjor ble mellom 50.000 og 100.000 mennesker offer for slik behandling. De som motsetter seg flytting, blir drept. I forbindelse med flyttingen er mange «landsbyldste» blitt likvidert, kristne og islamske geist-

lige likeså – kvinner er blitt voldtatt av soldatene, og kirker og moskeer er blitt brent.

Ifølge GfvB er 3,2 millioner mennesker hittil blitt tvangsflyttet på denne måten. Planen er at ca. 30 millioner mennesker – d.v.s. nesten hele landbefolkningen – skal flyttes fra sine tradisjonelle spredte gårder til nye «sentral-landsbyer». Tvangsflyttingen i Etiopia

minner på skremmende måte om tvangskollektiviseringen i Sovjet i tredveårene som lammet det sovjetiske jordbruk i årtier, og som krevde millioner av menneskeliv. Den tyske katolske hjelpeorganisasjon Misereor deler GfvBs bekymring for det som skjer i Etiopia. Misereor har ydet betydelige midler til utviklingsprosjekter i Etiopia – bare siden 1984 hele 17,3 millioner DM.

KNA

«Ingen virkelig og varig fred kan oppnås hvis mer enn to tredjedeler av verdens befolkning går sultne til sengs,» fastslo den kanadiske kardinalen Paul-Émil Léger på en pressekonferanse i Oslo i sommer. Léger – som gjestet vårt hjemlige Caritas – er leder for Canadas fremste veldedige og humanitære organisasjon, «The Léger Foundation,» en hjelpeorganisasjon som er engasjert i ca. 150 hjelpeprosjekter i mer enn 60 land i den tredje verden.

Kardinalen selv har viet hele sitt liv til arbeid blant de vanskeligst stilte i utviklingslandene. Etter å ha vært misjonær i Japan i 30-årene, hvor han arbeidet blant spedalske, ble han etter den annen verdenskrig rektor ved et college i Canada. I perioden 1950–67 var han erkebiskop av Montreal. Men da han fylte 63 år, bestemte han seg til å la seg førtidspensjonere for å kunne vie all sin tid til de fattigste i Afrika. Nå er kardinal Léger 82 år gammel, men like levende engasjert i arbeidet for «fred gjennom utvikling». I januar i år ble han foreslått som kandidat til Nobels fredspris av den kanadiske regjering.

Léger-Stiftelsen, som ble opprettet i 1981 etter et enstemmig vedtak i det kanadiske parlament, er egentlig

bare fortsettelsen av det hjelpearbeid Léger startet allerede i 1940-årene. «Det var mange signaler på veien som fikk meg til å gå aktivt inn for å lindre nøden i verden,» sier kardinal Léger: skyggene av den første verdenskrig og depresjonen, møtet med de spedalske og – ikke minst – «de uforglemmelige bildene av foreldreløse barn i Roma rett etter den første verdenskrig. Jeg kunne ikke lenger tåle den grelle motsetning mellom min relative komfort – som rektor ved et kanadisk college – og den elendighet disse uskyldige ofre var utlevert til. Kanskje var nettopp dette det *signalet* som fikk meg til å ta det første skritt på veien mot ekte fred, – og det første skritt er å lindre nød.»

I løpet av de siste årene har

Léger-Stiftelsen overført vel 77 millioner kroner til hjelpeprosjekter i den tredje verden. Stiftelsen er en overbygning for en rekke enkeltstående organisasjoner som har forskjellige målgrupper: de spedalske, de fattige, kvinner og barn. Kardinal Léger er svært opptatt av å bedre kårene for kvinnene i utviklingslandene. Møtet med afrikanske kvinner og deres hverdag var et annet viktig «signal på veien,» sier kardinal Léger. «Jeg lovet meg selv aldri å gi opp eller fortvile i arbeidet for å lindre nød, og ikke å glemme dem som vår tradisjonelle utviklingshjelp stort sett har glemt. De afrikanske kvinnene bærer Afrikas byrder på sine skuldre. Deres liv er utrettelig og selvoppofrende innsats i en umenneskelig hard hverdag. De har

Kardinal Ratzinger i Peru

Kardinal Ratzinger, prefekten for Vatikanets troskongregasjon, har etter invitasjon fra biskopene i Peru deltatt i deres konferanse om frigjøringssteologien.

I den anledning uttalte kardinalen at de instruksjoner om frigjøringssteologien som er kommet fra Vatikanet, ikke gjør teologers utredninger overflødige. De må heller oppfattes som en utfordring til teologene, en utfordring som skal gi retningslinjer. CATHOLIC HERALD

Brasil

«I kampen for jorda er småbøndernes eneste allierte fagforeningene og prestene i den katolske kirken», skrev Arbeiderbladet nylig. Og kunne melde at «Den brasilianske regjeringen forsøker å demme opp for kampviljen blant landets 13.000 prester og 365 biskoper – hvorav svært mange danner den moralske og politiske ryggraden i den stadig vold-

sommere og blodigere kampen for jordreformer.»

Ifølge en melding i samme avis tidligere i sommer har flere av Brasils biskoper og prester mottatt trusler om å bli drept av leiemordere. Stadig flere fagforeningsledere og jordløse er blitt myrdet i forskjellige deler av landet.

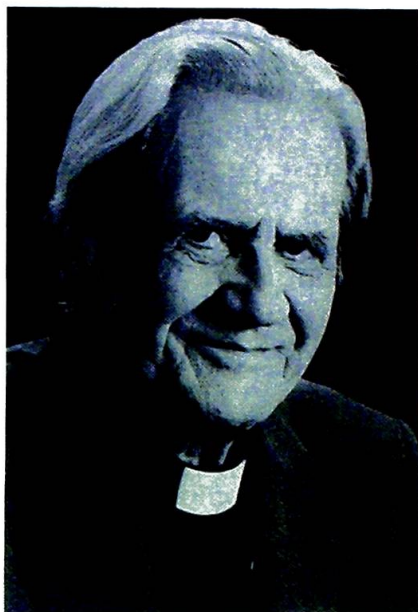
OPPFINNSOMHET MÅ TIL

19

hovedansvaret for å skaffe og tillage mat for familien, og bare det å hente vann og finne brensel, krever mange timers arbeid hver dag. I tillegg må de tåle hyppige fødsler og smertefulle lidelser som er resultatet av gamle omskjæringskikker, ofte blir de tidlig blinde på grunn av røken fra ildstedet...»

Kardinal Léger kommer med til dels meget skarp kritikk av store deler av den tradisjonelle utviklingshjelp: Altfor ofte har den skjedd på våre, givernes, premisser og vært forfeilet. Og altfor meget har vært bare ord: «Vakre dokumenter forfattet i de mest luksuriøse omgivelser, dokumenter som sjelden er blitt annet enn døde bokstaver. I dag – etter årtier med utviklingshjelp og kostbare kongresser – er situasjonen faktisk forverret for størstedelen av jordens befolkning. Jeg tror vi kan enes om at vår tradisjonelle utviklingshjelp langt på vei har vært mislykket, selv vil jeg si minst halvveis, til tross for at noen kaller den en betinget suksess!»

De store problemer i verden – fra sult, fattigdom og massearbeidsløshet til terrorisme og truselen om total utslettelse – er «faresignaler som det er livsviktig at vi rea-

Kardinal Paul-Émile Léger, lederen av «The Jules and Paul-Émile Léger Foundation.» Organisasjonen bærer navnene til både kardinalen og hans avdøde bror Jules, som både har vært generalguvernør i Canada og landets ambassadør til Italia, Belgia, Frankrike og NATO.

gerer på,» sier kardinal Léger. «Vi må ikke resignere og gi opp og slett ikke – på velkjent strutsevis – stikke hodet i sanden! Da risikerer vi å få sand i øynene, så vi ikke lenger kan se den virkelighet vi står overfor. Nei, vi må fortsatt

satse på fred gjennom utvikling, men det gjelder å finne nye veier og styre utenom de gamle fallgruber. Vi må være oppfinnsomme samtidig som vi må være tålmodige og bevare respekten for dem vi vil hjelpe: Gi slik hjelp til selvhjelp som de – ikke vi – er best tjent med. Våre midler løser ikke automatisk utviklingslandenes problemer. Dyrt maskineri og industrialisert jordbruk er ikke nøkkelen til løsningen på et fattig lands matproblemer. Det de trenger er vår hjelp til å grave brønner og vanningskanaler, til å bedre husdyrhold, opprette lokale markedsplasser, finne frem til planter og trær som kan slå rot i steinhard jord og gi liv til ørkenområder.»

Noen patentløsninger på de store problemer vil kardinalen ikke gi, og han har dem heller ikke, men han har tro på at løsninger finnes, det gjelder «å oppfinne» dem. Når det gjelder ressursforvaltning, kunne det kanskje – ikke minst med tanke på fremtiden – «være på sin plass å øve seg i en viss askese – det er neppe en overpris å betale for fred,» sier Léger og minner om at «da det gamle Roma hadde fortært alt sitt brød og fortapt seg i forlystelser, da falt det.»

De kristne og freden

En av de fremste oppgaver for kristne i vår overopprustede verden er å finne veien til varig fred, sa biskopen av Osnabrück, Helmut Hermann Wittler, i et intervju nylig. Han sa også at paven tar stilling til de grunnleggende spørs-

mål i verdenspolitikken når han under sine mange og vidtspennende reiser oppfordrer til respekt for menneskerettighetene. Å forme verden etter kristendommens syn, er først og fremst legfolkets oppgave, sa biskop Wittler. KNA

20

Ifølge kardinal Léger er det langt vanskeligere å opprettholde freden i verden enn å føre krig. Men han understreker likevel at hans eget budskap er et budskap om optimisme, ikke fortvilelse. Det gjelder å akte på «faresignalene,» det gjelder for «verdenstrafikken» like fullt som for storbytrafikken eller ferdselen på havet. Vi må ikke tillate at «verden strander på slike skjær i sjøen som atomutslettelse, uvitenhet, hungersnød, diskriminering, arbeidsløshet, uoverstigelige gjeldsbyrder, terrorisme, urettferdighet eller – sist, men langt fra nederst på listen – apati.»

Det faktum at fredsarbeidet er vanskelig, er ingen unnskyldning for å la det ugjort: Det burde snarere være en spore til ekstra innsats. Det halvhjertede og lunkne ligger nemlig ikke for den gode kardinal med de spillevende øyne i et vennlig, «knudret» ansikt. «Gi, gi så det svir – da føler du deg bedre,» lyder en av hans oppfordringer!

UKJ

Intoleranse

Amnesty International har nylig laget en rapport om religiøs intoleranse, og rapporten lister opp hele 19 ulike land. Det er Albania, Bulgaria, Burundi, Kamerun, Kina, Tsjekkoslovakia, Egypt, Etiopia, Indonesia, Iran, Nepal, Pakistan, Romania, Somalia, Sudan, Tyrkia, Sovjet, Vietnam og Jugoslavia.

I rapporten heter det at dette «ikke er en komplett undersøkelse om religiøs intoleranse. Hvis et land ikke er nevnt, betyr ikke det at det ikke kan finnes offisielt inspirert intoleranse.» Det pekes også på at «bakgrunnen for religiøs intoleranse er kompleks, men har ofte en politisk dimensjon.» Rapporten peker spesielt på tre årsaker. I enkelte land forsøker styresmaktene å minske religiøse gruppers innflydelse på grunn av antatte forbindelser med separatistbevegelser eller med opposisjonspartier. Andre steder er årsaken nasjonale trossamfunns kontakt med sine internasjonale moderkirker. En ytterligere årsak kan være at styresmaktene forsøker å hindre religionsutøvelse hos grupper som arbeider for å reformere samfunnet etter sin religiøse overbevisning. NØP

Gode kontakter

«Vennskapsmenigheter» er en god måte å knytte kontakt mellom katolikker i Norden og katolikker i bispedømmet Osnabrück på, sier lederen for Ansgar-Werk i Osnabrück, Dorothea Olbrich. Det er nå ca. 45 slike «vennskaps» eller «faddermenigheter», og det er en gledelig utvikling. Det var biskopen av Osnabrück, Helmut Hermann Wittler, som tok initiativet til opprettelsen av Ansgar-Werk i 1967. Tanken var nett-

Studiuke i Osnabrück

Rundt 50 prester, ordensfolk og legfolk fra alle de nordiske land var samlet til «teologisk studieuke» i Haus Ohrbeck ved Osnabrück ved månedsskiftet juni/juli. For 36. gang var nordiske katolikker Ansgar-Werks gjester. «Kirken i Norden 20 år etter Det annet Vatikan-konsil» var et av studiekens sentrale anliggender. I tillegg søkte man, sammen med tyske teologer, å finne svar på aktuelle spørsmål om tro og menighetsliv.

Angående forholdene i Norden ble det fra dansk side klaget over at den enkelte katolikk ofte savner mulighet til å oppleve troen som glede og livsfylde. Ofte står den enkelte katolikk alene – også innen menigheten. Resultatet er at fler og fler slutter seg sammen i små basisfellesskap. Fra finsk side lød gladere og mer optimistiske toner: Konsilet løste opp mange stivnede strukturer. Menighetene kan i dag utfolde seg lagt friere, særlig takket være den fornyede liturgien. Formannen i Den Nordiske Bispekonferanse, biskop John W. Gran, var også til stede ved studieuken og orienterte fra den ekstraordinære bispesynode i desember i fjor. Konsilets viktigste følge er legfolkets økende medansvar i lokalkirkenes liv, mente biskop Gran. Særlig er kvinnene aktivt med i menighetsråd og kommisjoner i de nordiske bispedømmer. Biskop Gran sluttet seg til kritikk fra flere av de nordiske land angående språket i konsilstekstene: For en som ikke allerede er på innsiden av katolisismen, gir de inntrykk av å være skrevet av biskoper for biskoper. Konsilstekstene må oversettes til dagens språk, men uten at de derved taper sin entydighet og sitt forpliktende innhold, hevdet biskop Gran. KNA

opp å bedre kontakten med og yde støtte til de spredte katolikker i Norden. For tiden er økonomisk støtte til prestestudenter en av hovedoppgavene for Ansgar-Werk: Det finnes ikke noe presteseminar i Norden, så dyre utenlandsstudier er eneste mulighet. Den årlige «teologiske studieuke» for prester, ordensfolk og legfolk er et annet viktig tiltak i Ansgar-Werks regi, likeledes de årlige retretter og studiedager for ordenssøstre.

KNA

Arbeidsløshet og de unge

I den vest-tyske delstaten Niedersachsen har den evangeliske og den katolske kirke gått sammen med arbeidsgiverforeninger og fagforbund om et opprop til bedrifter, offentlige etater og andre arbeidsgivere om å sette alle krefter inn på å skaffe de unge utdanningsmuligheter

innen fremtidsrettede yrker, og ikke la dem seile sin egen sjø etter endt utdanning. «Investeringer i utdanning for ungdommen er en av de beste investeringer – en virkelig fremtidsrettet investering», heter det i den felles oppfordring.

KNA

Anglikansk «både-og-rapport.»

Det har vært svært blandede reaksjoner i England på de anglikanske biskopenes bok om «Den kristne tros natur,» som ble offentliggjort i London nylig. Den liberale teolog, biskop Jenkins i Durham, er skuffet, hans motstandere er misfornøyde, mens erkebiskopen i Canterbury er meget stolt over den.

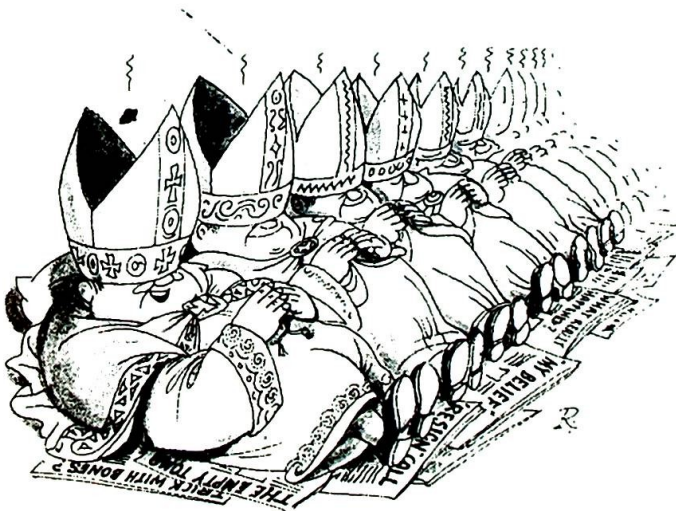
Rapporten ble til på bakgrunn av en ganske opprivende debatt i Den engelske kirke i februar i fjor. Det var biskop Jenkins som utløste den, da han offentlig satte spørsmålstegn ved sentrale kristne dogmer, som jomfru-

fødselen og den tomme grav. Det ble under debatten også satt spørsmålstegn ved kirkens trosgrunnlag og ved dens rolle som en troens og dogmenes vokter. Bispekollegiet i «the Church of England» tok hansen opp og laget en betegnning over disse emnene, sammen med biskopene i Scotland og Wales. Biskopene klarte det noen trodde ikke var mulig, nemlig å lage en betegnning som de alle kunne gå inn for, og som nå er kjent som «The Nature of Christian Belief.»

På en pressekonferanse sa erkebiskop Runcie at de har valgt ord som ikke levner noen

tvil om at alle biskopene tror på Jesu oppstandelse i tråd med den universelle kirke uten å skulle ekskludere de biskoper – de «doctrinal explorers» – som er enige i den teologiske betydning av både jomfrufødsel og oppstandelse selv om de reserverer seg mot det historiske i dette. «Således er det en både-og-rapport», sa Runcie. «Den understreker en tro som er avhengig av Guds mysteriøse åpenbaring, samtidig som den minner oss om en vesentlig side ved kirkens oppgave: å hjelpe verden til å se at det å forstå troen er en uendelig prosess. Den åpner for en kritisk vurdering av de historiske begivenheter samtidig som den påpeker at det er grenser for hva en kan oppnå med en slik kritisk studie,» sa Runcie blant annet.

NØP

“Thank God we can all forget about the Resurrection for a year . . .”

Catholic Herald's tegner John Ryan – som oftest lar sin respektløse strek gå ut over trosfeller – hadde sin kommentar til den anglikanske kirkedebatt i fjor. Et lettelsens sukk fra biskopene da den stormfulle påsken 1985 er over: «Gudskjelov, nå kan vi glemme oppstandelsen for et års tid!»

Kirkesamfunn bør være med i råd

I en henvendelse til det danske folketing om etisk råd for bio-medisinsk forskning, ber biskop Hans Martensen om at de større danske kirkesamfunn sikres plass i et slikt råd. En mulig fremgangsmåte er at Det økumeniske Fællesråd får inn-

stillingsrett til minst ett medlem blant de fire innenriksministeren utpeker, mener biskopen.

I sin henvendelse gjør biskop Martensen også rede for den katolske kirkes holdning til lovforslaget om opprettelsen av et etisk råd og regulering av visse bio-medisinske forsøk.

KATOLSK ORIENTERING

September – Åge Rønnings måned i år.

Ny bok av Åge Rønning nå i september – «Husker du Scobie?», men ikke nok med det: 19. september har Nationalteatret urpremiere på Ketil Bang-Hansens dramatisering av Rønnings prisbelønte roman «Kolbes reise».

CARITAS TAKKER

Den felles nordiske fasteaksjonen i år hadde som tema «Utdanning til arbeid». Da aksjonen ble avsluttet i slutten av mai, var det totale beløp kommet opp i omlag 1,3 millioner kroner, av dette rundt 220.000 kroner fra Norge. (Fortsatt kommer bidrag til fasteaksjonen, disse blir i henhold til vanlig praksis godskrevet neste års fasteaksjon som vil ha som motto «Eldre og funksjonshemmede».

Det innsamlede beløp benyttes til å realisere følgende prosjekter:

AFRIKA:

Kenya:	Skolepenger til uforsørgede jenter	ca. 38.000 kr.
Zambia:	St. Edmunds jordbruksskole, Mazabuka	ca. 335.000 kr.
Zambia:	Flyktningeko-ordinator	ca. 45.000 kr.

ASIA:

India:	Utdanningssenter for kvinner i Bangalore, trening i hygiene, barnestell og håndarbeid	ca. 105.000 kr.
India:	Retrettsenter i Bangalore	ca. 76.000 kr.
Filippinene:	Yrkesskole i Manilla	ca. 30.000 kr.

LATIN-AMERIKA:

Bolivia:	Treningssenter i tilknytning til hjem for «gatebarn» i Cochamba	ca. 152.000 kr.
Bolivia:	2 undervisningsbygninger i Tupiza	ca. 46.000 kr.
Colombia:	Dreiebenk til yrkesskole i Carrera	ca. 65.000 kr.
Colombia:	Hacienda Miravalles i Calis, «ungdomsgård» – støtte til geitefarm og lastebil	ca. 154.000 kr.
Peru:	Yrkesskole for piker i Lima «Cristiana» (Svalene)	ca. 200.000 kr.
Uruguay:	Felleskapsutvikling i slumstrøk av Montivideo – senter for hjelp i helsespørsmål, utdanning m.m.	ca. 62.000 kr.

Vår lynaksjon for Polen etter ulykken i Tsjernobyl har til nå gitt 85.000 kroner. For dette har vi sendt 15 tonn tørrmelk til barn. Med samme sending kunne vi sende omlag 3 tonn fiskehermetikk og en del medisinsk utstyr. Vår hjelp til Polen fortsetter i den utstrekning vi får mer støtte.

Caritas takker også for alle bidrag vi mottar og som ikke er øremerket spesielle prosjekter. Vi er helt avhengig av disse gavene for å sikre vår drift. I denne sammenheng er det særlig viktig å peke på at vi i samarbeid med Caritas, eller tilsvarende organisasjoner i utlandet, realiserer en rekke prosjekter med offentlig støtte. Når slike prosjekter gjennomføres, kan vi motta et vesentlig offentlig tilskudd, men dette krever også en egeninnsats fra vår side. Det er derfor helt avgjørende at vi kan vise til at norske katolikker virkelig er engasjert i utviklingshjelp og nødhjelp til beste for dem som har så meget større vansker enn vi her i Norge har.

Bidrag kan sendes til postgiro 2 02 08 81 eller bankgiro 1609 04 21569.

Vår kjære
SØSTER SCHOLASTIKA WÖSTMANN
døde i Oslo den 01.08.86
i en alder av 80 år
etter 52 års klosterliv.
Vi anbefaler vår avdøde medsøster
til de troendes forbønn.
ST. JOSEPHSØSTRENE

*Herren er mitt lys og min frelse,
for hvem skal jeg frykte?
Herren verner mitt liv,
for hvem skal jeg være redd?*

*Jeg tror at jeg skal få se
Herrens godhet i de levendes land.
Vent på Herren, stol på ham.
Stå fast i ditt hjerte, ha tillit til Gud.*

Fra Salme 27

Liturgisk kalender

Gudstjenester

23

			Dialogmesse	Høymesse
SEPTEMBER	Arendal	Tyholmen	<i>lörd.</i> : 18.30	
	<i>St. Franciskus kirke</i>	Tlf. 22 209	<i>sønd.</i> : 8.00	11.00
	Asker og Bærum	Nyveien 17, Stabekk	<i>lörd.</i> : 17.45	
	<i>Mariakirken</i>	Tlf. 53 77 35	<i>sønd.</i> : 9.15	10.45
	<i>Eikeli katolske kirke</i>	Veståsen 18		10.30
		Tlf. 24 25 69		
	Bergen	Christiesgt. 16	<i>lörd.</i> : 19.00	
	<i>St. Pauls kirke</i>	Tlf. 32 54 10	<i>sønd.</i> : 9.00	11.00
	<i>Vår Frue Kirke</i>	Helleveien	9.30	
	Bodø	Hernesvn. 22	<i>lörd.</i> : 19.00	
	<i>St. Eysteins kirke</i>	Tlf. 21 783	<i>sønd.</i> : 9.00	11.00
	Drammen	Cappelensgt. 1	<i>lörd.</i> : 13.00	
	<i>St. Laurentius kirke</i>	Tlf. 83 20 19	<i>sønd.</i> : 9.00	11.00
	Fredrikstad	Kongensgt. 9	9.00	11.00
	<i>St. Birgitta kirke</i>	Tlf. 11 438		
	Messe lørdag kl. 19.00 unntatt når intensivundervisning: kl. 12.30.			
Halden	Kristian V's pl. 1	9.00	10.45	
<i>St. Peters kirke</i>	Tlf. 81 168			
Hamar	Torvg. 113	<i>lörd.</i> : 18.00		
<i>St. Torfinns kirke</i>	Tlf. 23 751	<i>sønd.</i> : 19.00	11.00	
Hammerfest	Salsgt. 52	19.00	11.00	
<i>St. Mikael kirke</i>	Tlf. 11 447			
Harstad	Skolegt. 4	<i>lörd.</i> : 17.00		
<i>St. Sunniva kirke</i>	Tlf. 63 696	<i>sønd.</i> : 11.00	11.00	
Haugesund	Haraldsgt. 21		11.00	
<i>St. Josefs kirke</i>	Tlf. 23 195			
Hønefoss	Vesterngt. 5		11.00	
<i>St. Theresias kirke</i>	Tlf. 22 381			
Kristiansand S.	Kirkegt. 3	<i>lörd.</i> : 13.00		
<i>St. Ansgar kirke</i>	Tlf. 24 225	<i>sønd.</i> : 9.30	11.00	
Kristiansund N.	Flintegt. 5		11.00	
<i>St. Eysteins kirke</i>	Tlf. 72 779			
Løvanger	Jernbanegt. 29		11.00	
<i>St. Torfinns kirke og</i>	Tlf. 81 856			
<i>St. Eysteins sykehjem</i>	Tlf. 81 855			
Lillehammer	Weidemannsgt. 3A	<i>sønd.</i> : 18.00		
<i>Mariakirken</i>	Tlf. 52 550			

BEGRAVELSESBYRÅET

TS Jacobsen *a/s*

Ullevålevn. 1

TELEFON * 20 79 05

Alltid telefonvakt

FORBEHOLDNINGSBESIKTIGELSE
VESTA LYSFORSIKRINGSBESIKTIGELSE
HYGEA

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

24 Liturgisk kalender Gudstjenester

			Dialogmesse	Høymesse
SEPTEMBER	Lillestrøm	Rømeriksgt. 1	9.00	10.30
	<i>St. Magnus kirke</i>	Tlf. 71 28 85		
	Molde	Parkvn. 25		11.00
	<i>St. Sunniva kirke</i>	Tlf. 51 467		
	Moss	Ryggevn. 24		17.00
	<i>St. Mikael's kapell</i>	Tlf. 51 038		
	Narvik	Håreksgt. 82		11.00
	<i>Kristi Kongekirke</i>	Tlf. 41 634		
	Oslo	Akersvn. 1	<i>lørd.</i> : 19.00	
	<i>St. Olav domkirke</i>	Tlf. 20 72 26	<i>sønd.</i> : 9.30	11.00
			19.00	
	<i>St. Hallvard kirke</i>	Enerhauggt. 4	8.35	11.00
		Tlf. 67 23 83		
	<i>St. Dominikus kirke</i>	Neuberggt. 15	9.00	11.00
		Tlf. 43 07 71	18.30	
	<i>Jesu Hjerte kapell</i>	Ullernchausséen 52	9.00	
		Tlf. 50 91 91		
	<i>Grefsen kapell</i>	Glads vei 23	9.00	11.00
		Tlf. 15 38 90		
	<i>Lunden kloster</i>	Øvre Lunden 5	<i>lørd.</i> : 18.00	
		Tlf. 64 18 20	<i>sønd.</i> : 10.00	
	Porsgrunn	Sverresgt. 26	<i>lørd.</i> : 18.00	
	<i>Vår Frue kirke</i>	Tlf. 50 793	<i>sønd.</i> : 11.00	
	Stavanger	Dronningensgt. 8	8.30	11.00
	<i>St. Svithun kirke</i>	Tlf. 52 55 34	9.30	
			18.00	
	Stord			
	<i>Hl. Ånds Kapell, Skyttarhaugsvn. 12</i>			
<i>Høymesse hver 2. søndag kl. 11.</i>				
<i>Nærmere opplysninger: tlf. (054) 11 230</i>				
Tromsø	Storgt. 94	<i>lørd.</i> : 19.00		
<i>Vår Frue kirke</i>	Tlf. 84 277	<i>sønd.</i> : 11.00		
Trondheim	Schirmersgt. 1	9.00	11.00	
<i>St. Olavs kirke</i>	Tlf. 52 12 14			
Tønsberg	Sandefjordsgt. 1		11.00	
<i>St. Olav kirke</i>	Tlf. 11 949			
Voss	Finnesvegen 57		Etter avtale	
<i>St. Olavs kapell</i>	Tlf. 51 25 10			
Ålesund	Nørvesund	<i>lørd.</i> : 17.00		
<i>Vår Frue kirke</i>	Tlf. 37 558	<i>sønd.</i> : 8.30	11.00	

**TRENGER
DU TRYKKSAKER?**

Kontakt

SATS + PASTE A/S

Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10
Tlf.: (02) 30 04 16 - 30 84 53

Neste nummer utgis 23. september. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarhavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Redaksjon og ekspedisjon:
Akersveien 14, 0177 Oslo 1, Tlf. 20 72 48

Medarbeidere:

Liv Greni
Kjell Arild Pollestad o.p.
Albert Raulin o.p.
Knut W. Ruyter o.f.m.
Gunnel Vallquist

Abonnement kr. 140,- pr. år.
Utenfor Skandinavia kr. 160,-.

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.
Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 2 04 64 80

**St.
OLAV**

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo 1
Telefon: (02) 20 72 48

Til dere som har savnet
Mauriac: MIN TRO, nå er
boken kommet i nytt opplag,
hf. kr. 50,-.

J.E. Ebbestad Hansen:
JACOB BØHME. Liv, tenkning,
idéhistoriske forutsetninger,
kr. 170,-.

Frithiof Dahlby. SYMBOLER
OG TEGN I DEN KRISTNE
KUNST. Kr. 78,-.

Elisabeth Stengård: RELIGIØS
KONST ELLER SAKRAL? Ett
debattinnlegg om konstens
form og funksjon i Kyrkan.
Kr. 63,-.

Congregation for the Doctrine
and Faith: INSTRUCTION ON
CHRISTIAN FREEDOM AND
LIBERATION. Vatican City 86.
Kr. 18,-.

Mandag—fredag:
9.30—16.30
torsdag: 9.30—16.30
lørdag: 9.30—13.00

Vår tro og hvordan den er blitt til er et kurs beregnet på katolske kristne. Kurset ledes av pater Ellert Dahl O. P. og holdes prinsipielt hver fjortende dag fra den 18. september. Foredragene tar sikte på å fremstille vår tro i lys av utviklingen i den katolske kirke etter Det annet Vatikankonsil. De legger vekt på hvordan Kirken er vokset frem i historiens løp og hvordan en nyere tenkning gjør den tilgjengelig i dag. Kurset organiseres i grupper med mulighet til diskusjon etter foredragene. Første møte finner sted **torsdag 18. september, kl. 19.30 i Caritas** kontorer, Fagerborggaten 17, Oslo 3. Kurset ventes å vare hele skoleåret. Kursavgift er kr. 150. Påmelding til Kateketisk Senter, tlf.: 20 72 48, Akersveien 14, 0177 OSLO 1.

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING: (02) 19 12 00 - SERVICE (02) 19 12 20

**RENÉ OG
HÉLÈNE BIRKELAND**

Tannleger
Bygdø Allé 58 B - Oslo 4
Tlf. 44 86 13

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider
GEORG OG OTTO FOERSTER

Tlf.: 15 54 26/15 56 06

Allslags snekkerarbeid utføres
REIDAR MYRVOLD & SØN

Brannvaktvn. 5, Oslo 4
Tlf. 15 34 82

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori
Drammen
Tlf. (03) 83 42 80

Blikk på tiden

Turisme i regn

En tidlig augustmorgen åpnes himmelens sluser over Jærstranden. Sommerhusets lyriske ansamlinger av spindeltev og døde fluer spyles bort på noen ubarmhjertige minutter, mens tunge regndråper fyller takrennene fortere enn avløpsrørene makter å svelge dem. Det fosser og flommer og klukker og sildrer i en vannkonsert så kraftig at man må prise seg lykkelig over at taket ihvertfall ikke er av bølgeblikk. De utenlandske feriegjestene blir likevel vekket. Ved frokostbordet bemerker de høflig og trøstende at de trives i allslags vær, men ett spørsmål blir likevel hengende ubesvart i luften: Hva gjør man med feriegjester på Jærstranden under et regnskyll som kunne vært prologen til en ny syndflod?

Man tenner først et par stearinlys på frokostbordet, og markerer derved hvor velsignet det er å være omgitt av tak og vegger i en sådan stund. Så legger man hele sin omhu i måltidet: passer på at eggene er akkurat passe kokt, og flytter den hjemmelagede sursilden over i en ren krukke. Rundstykkene tas varme og sprø ut av stekeovnen, og sammen med nytrukken kaffe og en solid oppdekning skaper de en eim av overdådig skipsfrokost; det kunne ha vært på den gamle natrutren mellom Stavanger og Bergen — om ikke i Noas ark!

Etter det behagelige måltidet våget jeg meg over på offensiven, og foreslo en kjøretur til Sirdal og Lysebotn, hvor regnet skulle inngå som et vesentlig element i en ekte sydvestnorsk naturopplevelse. Slik er det nemlig! Det fosset som regel langs fjellsidene da vi i min barn-

dom dro på blåbærtur til Sirdal, og allerede i Byrkjedal var det som om hele veien ville renne bort. Aldri var sønnen bedre enn når augustregnet sirlet i takrennene, og fikk alle bekker til å bruse. Og da Dorgefossen fremdeles var i sin velmakt, skulle den helst sees under en regnskyll.

Slike naturopplevelser markedsføres ikke av turistnæringens folk, og Rogaland og Sirdal er i det hele tatt blitt liggende utenfor turismens allfarveier. Allerede Arne Garborg gledet seg over det, da han i 1895 vandret over heiene fra Jæren til Setesdal: «Eg gjeng og gled meg i disse lyngdalar og bergskoltar som aldri nokon gong kjem inn i turistbøkene, og som eg då kan få hava i fred, — eg og dei to-tri andre skrullingane som skynar slike fjell og likar den store stilla. Gud have takk; Norig er rikt. Um engelsmenn og byfant tek frå oss Hardang og Jøtunheimen, så hev Norig endå nok att åt oss småfolk og poetar. Stort, stort er dette herlege land. Det er berre i byane at Norig er lite.»

Det er allikevel ufattelig at denne landsdelen i så stor grad har unngått reiselivsnæringens oppmerksomhet. Jeg våger å påstå at ikke noe annet sted i landet kan man på en to-tre timers biltur oppleve så store variasjoner i landskap og naturskjønnhet. Først Jæren — som ikke ligner noe annet i hele Norge. Den blir grønnere for hvert år, og i det friske sommerregnet virker den enda frodigere. En og annen solstråle lurer seg gjennom skydekket og skinner i en nyslått eng, og langs steingjerdene står blåklommer og rødkløver fulle av dråper under våte rognebærtrær. Veien går mellom velstelte tun, og på Ålgård slutter det å regne. Solen leker gjemsel bak skyene inntil den

forbarmer seg over Oltedal og legger den inneklemt bebyggelsen i en stråleglans som får utlendingene til å gni seg i øynene.

Vi kjører fra under til under i det skiftende lys mellom sol og regn. I Dirdal skjenker Høgsfjorden oss helt overraskende et fjordlandskap, og langt der ute lyser en ferge som en hvit svane. Gjennom den ødslige Hunnedalen kommer vi til Sinnes og er kaffetørste. Jeg trodde Det Norske Misjonsselskaps store brunbeisede hus rommet en kafé, men slik var det ikke. Kaffe fikk vi likevel, av de to konene på kjøkkenet, som av sine hjerters overflod satte frem nystekte potetkaker med smør og sukker for de ukjente veifarende. Betaling skulle de slett ikke ha. I dagens Norge blir man nesten forstumlet over slik gjestfrihet, men den finnes — utenfor allfarvei.

Da vi litt senere stod på kaien i Lysebotn, hadde vi fått se alle de landskapstyper Norge skryter av i turistbrosjyrene, med unntagelse av isbreer. Dertil hadde vi vært på Jæren. Enda et unikum fikk vi med på hjemveien, som gikk gjennom *Gloppedalsura* og ut til Høg-Jæren og havet.

Det som forundret de begeistrede utlendingene mest, var at vi på hele turen bare møtte noen ganske få biler. Slik er det å ferdes utenfor turistreklamens opptrukne stier. Og så var det selvsagt regnværet. Sydenbrosjyrene har fått folk til å tro at alle naturopplevelser må skje i solskinn. Vi er blitt blinde for regnets friske skjønnhet, vi har glemt at det er en av Guds store velsignelser over jorden. Dessuten er det som regel opphold mellom byene, og solstråler mellom skyene. Det er bare å begynne med en god frokost, og åpne øynene.

Pater Hilarion